

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.

inzerati: Prostor 1 m/m x 5 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupčiski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslane, preklic, izjave in redne 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenske ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znanika za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, prilčno. — Telefon št. 334.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:

celoletno naprej plačaa . . . K 300—
polletno „ 150—
3 mesečno „ 75—
1 „ 25—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

V inozemstvu:

celoletno K 480—
polletno „ 240—
3 mesečno „ 120—
1 „ 40—

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 3, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zaščiteno frankovane. Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1'20 K

Poština plačana v gotovini.

Abstinenca.

Pod tem naslovom smo pred volitvami prinesli članek, v katerem smo ožigosali dejstvo, da je pri volitvah v konstituantno izostal mnogo naših pristašev. Iz kakšnega nagiba so bili to storili, je seveda težko kontrolirati; največ iz brezbrzičnosti in malomarnosti. Opozarjali smo svoje pristaše, naj pri občinskih volitvah ne ponovijo svoje pogreške. Ta opozoritev očitno ni dosti zalegla, zakaj abstinenca pri teh volitvah v Ljubljani je bila še večja nego zadnjič. Res, da je bila tudi pri drugih strankah manjša udeležba, toda to ne more veljati za opravičenje.

Ako je kdo menjal svoje prepričanje in prestopil k drugi stranki, blagor mu, spoštujemo tudi tako prepričanje. Tak človek je zažgal mostove za seboj in mora vedeti, da odslej od naše stranke ničesar ne more pričakovati. Hvaležnost je pri gotovih ljudeh nepoznana čednost. Ljudje, ki jim je bila naša stranka pripravila toplo gnezdo, so danes najhujši kričarji v nam nasprotnih strankah, v kljub temu, da so bili dobili svojo pozicijo največ vsled protokcije, ki je daleč presežala njihove zmožnosti in sposobnosti. Uskoki ostanejo torej izven našega današnjega razmotrivanja. Naša graja zadeva one, ki se prištevajo našim pristašom, ki so celo organizirani v naših političnih društvih in krajevnih organizacijah, pa so se vzdružili volitev. Kršili so s tem strankino disciplino. Še več, reči smemo, da vsakdo zagreši felonijo, kdor v odločilnem boju zapusti svojo zastavo. Izgovor, da mu eden ali drugi izmed 96 kandidatov ne ugaja, ne drži. Ne voliš pčednega kandidata, svoj votum imaš dati stranki, s katero te veže idejno sorodstvo. Tvoja dolžnost je, da daš tej svoji pripadnosti gotovi stranki vidnega izraza zlasti takrat, kadar te ona pozove na bojišče. Drugače si pripiši vse posledice.

Med te posledice pa je šteti tudi to, da te tudi stranka ne more pripoznati za svojega, zlasti ne takrat, kadar apeliraš nanjo in zahtevaš od nje pomoči. Pri tem ne mislimo na to, da bi ti stranka odrekla pravico, ki jo terjaš ter bi ti namestu nje odsejal delila krivico; ampak gre več za usluge, ki jim nasproti stoji protiusluge. V tem slučaju si mora pač stranka dobro in od vseh strani ogledati takega svojega »pristaša« in mu dati jasno ve-

deti, da ga ne pozna, ker tudi on nje v usodnem trenutku ni maral poznati. In če se za eno in isto stvar potegujeta dva, imej prednost, kdor je bil izkazal svojo zanesljivost in neustrašeno pripadnost. Zvestoba za zvestobo!

Priznati je treba, da je bila zadnja volilna borba v Ljubljani mlačna ter da naša stranka ni vodila intenzivne agitacije, zlasti ne agitacije od moža do moža liki druge stranke. Za našo stranko so bile volitve res svobodne, vsakomur je pustila svobodno voljo, se li volitev udeležiti ali ne in v kateri smeri. Preiskusiti je hotela disciplino svojega volilstva in njegovo vernost napram stranki. Razen v zadnjih treh dneh pred volitvami v našem časopisu ni bil izšel noben članek, ki bi vzpodbujal naše volilce, da vrše svojo dolžnost. Niti niso časopisi primerno reagirali na napade, ki so od vseh strani leteli na našo stranko in na dosedanje napredno večino v občinskem svetu ljubljanskem. Prepuščalo se je volilcem, da si sami ustvarijo objektivno svojo sodbo, ne da bi se jim hotelo kaj sugerirati. Edina manifestacija je bila javni shod v nedeljo v Narodnem domu, ki je bil glede govornikov in vsebine njihovih izjav res impozanten. Toda prišel je nekam pozno, da bi mogel vžigati ali izpodnesti letargijo. Tisti krajevni sestanki po predmetjih so sicer storili svojo dolžnost. Bili so vsi dobro obiskani in povsodi je vladalo dobro razpoloženje. Toda širša javnost naših pristašev se z njimi ni seznanjala. Naši pristaši te taktike, ki jim je velevala, naj spontano izkažejo zvestobo stranki, niso umeli. Ostali so brezbrzično ob strani. Ali bi bilo res treba, kakor se je od nek strani reklo, gospodarstva kake klerikalne ali komunistične večine, da bi iz naših someščanov izbičalo letargijo? Ali ni že dovolj izgledov v preteklosti, kakšno bi bilo to gospodarstvo? Seveda, potem bi bilo prepozno tarnanje in javkanje, ko bi jim pod »sovjetskim« vijakom pokale kosti. Bila bi zaslužena kazen za storjeni greh in za lahko mišljene opustitve, kazen, ki bi obudila mnogo kesanja, toda žal bi zadelo mnoge nedolžne ljudi, vse one, ki so se bili zavedali položaja in ki so nam zvesto stali ob strani. Zato stranki niti na misel ne pride, da bi izzvala tak položaj. Hoče in mo-

ra se boriti do skrajnosti z vso požrtvovalnostjo in sprčo obnašanju nekaterih naših pristašev z vsem samozatajevanjem. Vršiti naj dalje svojo gospodarsko in socialno nalogo. Prav zares, nobena druga stranka se ne more ponašati, da bi bila storila in dosegla toliko, kakor prav JDS. Ugodnosti, ki jih ne more nihče zanikavati in kakor jih dale nes uživajo javni nameščenci, višji in nižji; pozicija, ki jo ima n. pr. danes naše učiteljstvo — vse to in še druge stvari so neoporečna za sluga edino le JDS. In vendar!

Vsekakor ožigosanega dejstva pri zadnjih volitvah ne smemo pustiti mimo nas brez kritike in posledic. Krajevne organizacije naj izdelajo natančen kataster o vseh, ki so volili našo stranko — nobena

volitev ni tako tajna, da bi se tega vsaj približno ne dalo izračunati — in o vseh, ki so ostali doma. Dotični imenik je predložiti našim poslancem, našim ministrstvom in drugim predstaviteljem. Kadar jim potem pride trkat na vrata prosilec, proseč intervencije in usluge, tedaj naj predvsem iz imenika konstatirajo, jedi vreden, da se stori zanj le korak. Naj se potem obrne do onih strank, v prilog katerim je zamenjal dolžnosti napram lastni stranki. Geslo, zvestoba za zvestobo, mora stranka izvajati konsekvventno, drugače naj abdicira kot stranka. Vsaka stranka je zgrajena na načelu vzajemnosti. V tem je njena sila, je njena življenjska sposobnost.

Jugoslavija naj plačuje italijanske dolge!

V Milanu se je ustanovil krožek za proučevanje zunanje politike. Ta krožek tvori politiki, zastopniki trgovstva, novinarji in drugi, ki se zanimajo za bodočnost Italije in njene zunanje zadeve. Krožek ima vsak teden sestanek s predavanjem. Posebno zanimivo, tiče se prihodnjih gospodarskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo, je bilo predavanje prof. Sraffa z visoke trgovske šole. Govoril je obširno o problemu surovin in o mednarodnih kreditih, baveč se pri tem v glavnem z vprašanjem dolgov zaveznikov, ki so jih napravili v Ameriki. Zedinjene države so dale velika posojila med vojno in po vojni Angliji, Franciji, Italiji in manjšim državam. Pred vojno je bila Amerika dolžnica Evrope, sedaj je je upnica za znatne milijardne zneske. Italija je napravila dolga okoli 21 milijard lir v zlatu, od teh 8 v Ameriki, 13 v Angliji. Ako bi morala Italija sedaj naenkrat vrniti tako svoto, bi bila nahnjena v slabše gospodarske razmere, kakor jih imajo premagane države. Napram posojilom postavljajo Italijani dvojno razlago, namreč posojila iz Anglije vežejo s podporo, ki so jo dali zaveznikom, italijanski dolgovi napram Ameriki pa se imajo upoštevati z vidika ameriške pomoči, podane zaveznikom, torej tudi Italiji. Italijanska vlada je nastavila v Washingtonu za svojega poslanika odličnega komercialista Rolanda Riccija, izvežbanega v gospodarskih in bančnih poslih, baš radi tega, ker sedaj so odvisni odnosi med Italijo in

Ameriko od ureditve italijanskih dolgov. Rolando Ricci je gibčen posredovalec, Američani pa so trdi. Trudi se, da bi dosegel za svojo drželo različne plačilne olajšave, ker so vojni dolgovi Italiji v ogromno breme. Amerika bi rada kolikor mogoče kmalu iztrjala Evropi dana posojila. Zato je moral na primer tudi francoski poslanik Viviani v Washingtonu poudarjati, da bo Francija že plačala svoje dolge in poravnala vse v redu. Posebno v stiskah je Italija. Zato pravi prof. Sraffa, da ako se v Ameriki poraja politika dobrohotnosti in koncilijantnosti do bivših sovražnikov, mora toliko bolj ta kriterij prevladati glede Italije, ki je bila zaveznica in bojevnica za isto stvar kakor Anglija in Amerika. Italija kratkoma tako velikega dolga ne more na mah poravnati. Zato hoče ameriških ekspertov, ki bi preiskali njeno gospodarsko in finančno stanje. Na podlagi te poizvedbe naj se določi odplačevanje dolgov. Italijanska trgovska bilanca je po vojni padla iz ravnotežja. Pred vojno je bilo uvoza tri milijarde, izvoza ravno toliko. Po vojni je uvoza 16 milijard, izvoza 8, drugih postavk na dobro 5, tako da primanjkujejo 3 milijarde. Kaj storiti, da se ne zviša zunanji dolg? Poslanik Rolando Ricci je v nekem razgovoru naglašal, vedno imajoč pred očmi preskrbo Italije s potrebnimi surovinami s plačilom, da se ne zviša še bolj razlika med izvozom in uvozom, da naj bi Američani dali italijanskim industrijalcem surovine, tudi že na pol izdelane, ita-

lijanski industrijalci pa bi izdelke razpečevali na balkanska tržišča. Tako bi se napravila nekaka družba med ameriški in italijanskimi industrijalci. Prof. Sraffa je svoje predavanje zaključil pomembno: Pazimo, da ne škodujemo svoji situaciji z izvajanjem, ki bi segala predač in ki bi tudi ne bila v prilog Američanom!

Italijani hočejo tako dobiti za svoje dolge v Ameriki najugodnejše plačilne pogoje, Američani naj jim pošiljajo surovine in polizdelke, potem bodo pa oni prodajali svoje izdelke na balkanskih tržiščih. Italijani hočejo ukaniti Američane, ki naj bi jim dali vse mogoče denarne in produkcijske olajšave, od Jugoslovenov pa bi potem dobivali za svoje pridelke ogromne svote, ki bi jim nosile velike dobičke in s katerimi bi se polagoma poravnali italijanski dolg v Ameriki. Iz Amerike dobrohotnost, z Balkana pa za slab izdelek velik denar! Za svojo korist so Italijani dobri računarji. Ali nikjer ni zapisano pa tudi ne bo, da bi Italija po ožigani denarju mogla izkoristiti Jugoslavijo, ki naj bi jej plačevala njene dolge!

Politične vesti.

== K občinskim volitvam v Celju. Nova Dobca piše: Volilni boj je za nami. Demokrati stojimo na stališču, da bodi v ožgled velikim nalogam, ki čakajo rešitve v novem občinskem odboru, pozabljeno, kar je na eni in na drugi strani zagrešila volilna psihoza. Zavedajmo se, da je to prvi slovenski občinski odbor mesta Celja, v katerem sede po veliki večini zavedni Jugoslovenci in ki mora v polni meri izpolniti naloge dobrega gospodarja v občini.

== Dr. Verstovšek mariborski župan? Maribor, 29. aprila. Današnji položaj z ozirom na župansko vprašanje je nastopen. Nobena stranka ne mara kandidirati župana, ker ni nobena dovolj močna sama zase in ker se z ozirom na strankine interese in medsebojna nasprotstva ne more računati s trajnostjo eventualnega kompromisa. Ako se ne posreči kompromis med črno in rdečo internacionalo, po katerem naj bi po največji verziji postal župan dr. Verstovšek, podžupan pa socialni demokrat Grčar, ostane v Mariboru še nadalje vladni komisar.

== Zborovanje NSS v Celju. Celja, 29. aprila. Danes popoldne imajo tu izvoljeni občinski odborniki NSS iz Ljubljane, Maribora, Celja in Ptujke valno zborovanje, na katerem se bo sklepalo o bodoči taktiki stranke. V kolikor smo informirani, gre za odločitev, ali naj se zvežejo narodni socia-

Minka Govčurjeva:

S sestrami k sestram.

Jugoslovensko ženstvo se organizira v edinstveno armado. »Narodni ženski savez« oklepa še danes prelo 200 jugoslovenskih ženskih društev. Po prevratu je imel Savez že dva kongresa v Beogradu in v Zagrebu, letos pa ga bo imel v Ljubljani.

Eh, že vidim gospode može, kako se muzajo in godrnjajo: »Ženski parlament? Jugoslovenski kapitol se oživlja? — Vraga, saj imamo že moških društev in strank preveč!

Ali mi ženske smo pač v Jugoslaviji v večini; zato hočemo tudi priti do besede! Narodu in sebi na korist. In priznajte, da brez nas ne gre nikjer več. Potrebne smo in še potrebnejše hočemo postati. Zavedati pa se moramo vsi: po ženah in materah se izpremeni ideja jugoslovenskega edinstva najbolj zanesljivo v meso in kri. Po žensstvu dosežemo bodočnost, ki je danes še ideal.

S to idejo v srcu smo se 15. t. m. zvečer odpravile v Novi Sad, na sejo odbora Narodnega ženskega Saveza. Odbor šteje 50 odbornic, med temi 10 Slovenk, 17 Hrvatice in 23 Srbinj. In kar priznavam: malo tesno nam je bilo. Preklicno površno se poznamo med sabo! Nič bolje kot gospodje Ju-

gosloveni. In različnosti glede socialne stopnje, političnega prepričanja, vere, kulture in drugega so med ženstvom prav iste ali pa še večje kot med moškimi.

Toda naša bojazen je bila docela neopravičena. Že prisrčni sprejem Novosadkinj nam je moral razpršiti vsako mračno misel. Prišle smo kakor svoje k svojim. Kakor sestra rodno sestro so nas sprejele in vzele v svojo sredo novosadske žene. Odpeljale so nas v najodličnejše familije, kjer smo imele izredno udobno, da, luksuriozno stanovanja in vse drugo, kar spada h komudnemu življenju.

S Hrvatinkami, ki so se pripeljale pred nami v Novi Sad, smo se sešle na novosadskem kolodvoru, ko smo šle v soboto ob pol 8. zvečer pričakovat Srbinke iz Beograda.

Novi Sad je lepo postrano mesto. Danes je srbsko. Pred vojno je bilo židovsko — madžarsko — srbsko. Ulice so ravne in široke in vsaj sredi mesta vse čez in čez asfaltirane. Stavbe velike, moderne; vmes pa je tudi več priličnih hiš, ki so namenjene samo eni, k večjemu dvema družinama. Po glavnih cestah so krasne prodajalne z velikimi, bogato opremljenimi izložnimi okni. Blago, klobuki, čevlji ter živila na trgu imajo približno isto ali malo nižjo ceno kot pri nas. V gostinlah in kavarnah na le države. Izredno lena in velika židovska sinagoga, ki ima na

desni in levi še lepo stavbo; iz obeh sem videla prihajati dijakke.

Naslednjega dne, t. j. v nedeljo, 17. t. m. smo na predlog Hrvatice, Zlate Kovačević — Lopašičeve ob pol 9. jutraj posetile pokopališče in položile dva venca in šopke na grob velike srbske žene Savke Subotičke. Pokopnica je prva začela zbirati srbske narodne vezenine. Njena največja zasluga je, da je jugoslovensko narodno delo žene-vezele in tkalke danes znano po vsem kulturnem svetu ter ga povsod upoštevajo in cenijo. Delovala je tudi v »Kolu srbskih sestara« ter je bila v vsakem oziru ena najagilnejših Srbinj. Na njenem grobu so govorile ga. Zlata Kovačevićeva, Peleš-Krnicova, Delfa Ivančičeva, Maša Gromova in Zofka Kvedrova. Vse smo prisrkele na njen križ, da hočemo slediti njenemu svetlemu vzgledu, ne-sebično in resno delati za narod in jugoslovensko ženstvo.

Srbska »Zastava« piše o tel priselji: »V tem trenutku sem gledal pred seboj ne ene, nego celo četo devic orleanskih. Vse do zadnje so bile videti kakor Kosovske devoyke in majke Jugoviočev. Dokler imamo take matere in žene, moremo smelo in brez strahu gledati v bodočnost, pa naj si bo še tako meglena, tajinstvena in negotova.«

Oh 10. se je začela v dvorani novosadskega mestnega magistrata odbovna seja. Predsednica, ga. Danica

Hrističeva je otvorila skupščino, naglašajoča, da je postanek Saveza rezultat razmer, ki so nam diktirale združjenje vsega jugoslovenskega ženstva. Le ako živimo v rednem kontaktu, ako se zblizamo in združimo, se moremo razumeti in uspešno delati. Predlagala je pred dnevnim redom še, da brzojavno pozdravimo Nj. Vis. princso Jeleno ter podpredsednico Saveza, go. Fr. Tavčarjevo, ki se seje v Novem Sadu ni mogla udeležiti. Dalje se je spominjala nedavno nesrečno preminule ugledne članice in javne delavke Ruže Stojanovičeve.

Ga. Kveder — Demetrovičeva je predlagala, da preko Jugoslovenske Matice pozdravimo svoje brate in sestre v zasedenem ozemlju, ki trpe v tujini. Ga. Zora Stefanovičeva pa je opomnila, da pozdravimo tudi obolelo odlično srbsko pisateljico in talnico Saveza, gdnco. Izidoro Sekuličev. Vsi predlogi so bili sprejeti z vzklikom.

Sledila so kratka poročila posameznih odborov Saveza o delovanju njihovih društev. Iz teh poročil ter iz debat, ki so jih izvali razni predlogi glede čim uspešnejše organizacije dela Savezovih udruženj za bodoče, sta se uveljavili zlasti dve vodilni misli, ki naj bi dale smer vsemu delu ženskih organizacij. Ti smernici sta:

1. Okrepiti je treba v kolikor mogoče širokih ljudskih slojih zavest, da

smo Srbi, Hrvati in Slovenci en narod v eni državi

in 2. Ustvariti moramo čim močnejšo in živošo organizacijo ženstva, da dosežemo pravice, ki v današnjem kulturnem svetu pripadajo tudi žensstvu.

»S posebnim zadovoljstvom smo konstatirali poročila novosadske »Jedinstvo«, da vlada med ženami popolna enodušnost o važnosti in potrebi ojačenja narodnega edinstva med vsemi plemeni našega troimenega naroda. V tem vprašanju so se posebno odlikovale s svojim naprednim polmovanjem naše sestre Hrvatice in Slovenke.«

Zivo debato je izval moj predlog, da izdelaj Savez precizen program, ki naj bi obsegal točke: a) Stališča žene v družini v pravem in socialno-političnem oziru. b) Žena-delavka. c) Ženska aktivna in pasivna volilna pravica v vse zakonodajne in avtonomne zastope.

Debate so se udeleževale Srbinje, Hrvatice in Slovenke. Pokazalo se je, da imamo vse žene iste težnje, iste želje, iste zahteve. Vse delegatke so bile končno mnenja, da mora žena sedaj, ko se ustvarjajo novi zakoni, razširiti svoj program, da je njena dolžnost povedati, kaj hoče ter pokazati, da s sedanjim svojim položajem ni zadovoljna.

isti z nacionalnimi, oziroma meščanskimi strankami, ali pa s socialnimi demokrati, oziroma ako naj ostanejo samostojni. Med narodnimi socialisti, posebno v Mariboru, vlada precejšnja nezadovoljnost s sedanjim strankinim vodstvom, zlasti glede poslance Branderja, ki je svoječasno v Beogradu glasoval s socialnimi demokrati. Med zavednimi narodnimi socialisti prevladuje mnenje, da je treba preosnovati stranko v Jugoslovensko socialistično stranko za vso državo.

— Izenačenje uradnih plač. Beogradska »Pravda« z dne 29. t. m. piše: »Seja ministrskega sveta je snovi trajala od 4.—8. Posvečena je bila v glavnem uredbi o izenačenju uradnih plač. Uredba je bila končno sprejeta in velja od 1. januarja 1921. Naknadno je bilo sklenjeno, da se izenačijo tudi plače železniških uradnikov, kar preje ni bilo namenjeno. Pretresalo se je vprašanje o povišanju uradnih plač in doklad. Minister prosvete se je zlasti zavzemal za povišanje profesojskih plač, ki so za sedanjo dobo popolnoma nezadostne. O tem predmetu se je vnela debata in izvoljen je bil poseben ministrski odbor, ki naj pripravi zvišanje plač v zvezi z dragotino. Zvišanje plač stopi v veljavo 1. maja. V tem odboru so ministri: financ, vere, prosvete in vojne.

— Ustava mora biti sprejeta do konca maja. Iz krogov blizu vlade se doznava, da obstaja želja, da bi se ustava sprejela čimprej, eventualno do konca maja, ker zahtevajo to državni interesi. Finančni minister stoji pred važnimi ukrepi, da bi se državni dohodki čimprej povišali in da se sprejme večje posojilo bodisi v državi, bodisi v inozemstvu. To bi se doseglo lažje, ako bi država imela ustavo, ki bi bila najboljša garancija za njeno konsolidiranost in moč.

— Zakaj so šli naši škofje v Rim? »Riječ« poroča iz Sarajeva med drugim: Časopisje nadškofa dr. Bauerja je razširilo vest o velikih uspehih v Rimu glede vporabe narodnega jezika pri službi božji. Za nas Bosance ni to noben uspeh, ker se pri nas že od nekdaj čitajo epistula in evangelij v hrvatskem jeziku. Spominjamo se celo starih časov, ko se je vršil ves obrednik v hrvatskem jeziku. Ta stara navada pa se je uknila po zaslugi pokojnega Stadlerja, ki je bil somišljenik današnjih borec za narodni jezik v cerkvi. Toda škofje niso šli v Rim po narodno bogoslužje, šli so po druge uspehe, za katere smo doznali indiskretnim potom. Šli so, da postavijo dr. Šarića na nadškofstvo stolice v Sarajevu in da pripomorejo svojim administratorjem na izpraznjene stolice v Dalmaciji, posebno pa na Krku. Škofje hočejo ponoviti »Akšamovičev« slučaj. Dr. Šarić je morda najbolj osovražena osebnost v Bosni, ki se je vso vojno trudil, da ne bi padel sum na njegovo vdanost Habsburžanom. Z besedo in s peresom je hvalil cesarsko hišo ter imel pri tem celo gromotne žrtve. Bosna je nemirna zemlja, vlada mora zato paziti na vsako malenkost, posebno pa na taka važna imenovanja.

— Nemogoče in neverjetno! Ob priliki trgovskih pogajanj z Italijo piše Milan Marjanović, eden naših prvobornih ter za osvojitve in ujedinitve. »Slobodni« Tribune med drugim: Ker se že celo v javnosti pojavljajo sumnje, da se vršijo ali da so se izvršili tajni zaupni dogovori med gotovimi našimi in italijanskimi krogi in da vsled tega preti nevarnost, da eventualno izgubimo luko Baroš, ali da ne bo naša absolutna last, moramo zahtevati od naše vlade, da odprto in jasno pove Italiji, da se pogajanja za trgovsko pogodbo niti ne bodo pričela, dokler ni v naši oblasti vse, kar nam pripada po rapalski pogodbi. Ako pa se na kakršenkoli način zgodi, da se sklene trgovska pogodba, ne da bi imeli v faktični posesti luke Baroš, tedaj povemo odprto, da bo imel ves narod pravico verovati prorokom, ki govorijo, da se hočejo izvesti krogi pogajanj za luko Baroš. Ako se to zgodi, bo pozval ves narod na osebno odgovornost one, ki imajo danes odločilno besedo v teh zadevah.

— Pašić in Protić. V »Pijemontu« citamo vrlo zanimivo razpravo o razmerju med Pašićem in Protićem. Tu citamo med drugim: »Pašić je imel na-

men, da vodi centralistično politiko, da celo separatistično, radikalna stranka pa je v prvi jugoslovanski fazi imela dve politiki. Protić je vodil politiko, ki jo danes vodi Pašić, a Pašić politiko, ki jo danes vodi avtonomist in liberant ustavnih načrtov Stojan Protić. Protić je bil dober prijatelj Svetozarja Pribičevića in ko je med tema dvema, ki sta oba osebna in strastna, nastal spor, je Protić vedno osebno in pripravljen, da dela skoke, začel takoj delati politiko avtonomije, sklepati pakete s Korošci Drinkovićem in ostalimi politiki, ki si nikakor ne morejo zamisliti naše države brez raznih nagodb in državno-pravnih anomalij. Ta politika ni imela uspeha in stari Pašić se je polaganu prelevil iz zenevskega Pašića v centralističnega. Protić se je vedno bolj zagrizel v svoje načrte in je vsled svoje despotične čudi izgubil vsak takt. Pašić postaja vedno bolj miren. Nekega dne pa zapazi Protić kako se predmeta njegove mržnje, Pašić in Pribičević, ljubeznjivo smehljata drug drugemu ter si podajata prijateljske roke. In ker je Protić vladohlepno udarila v glavo in je voditeljstvo postalo vsebina vsega njegovega življenja, se ne more nikakor več obvladati in izgublja vedno bolj potreben mu takt. In ko je pred konstituantno došla »Obznanak«, je smatral, da je udarila ura obračuna in da Pašić to pot v stranki ne bo močnejši od njega. In udaril je. Pa bil je izključen iz stranke, ker je stranka močnejša od vsakega poedinca, ki ni sposoben, da bi obvladal v sebi nagnjenje za demagogijo in despotizem. Vodja stranke ostaja Pašić, ker je ta Pašić, ako tudi ni v duši voditelj, vendar postal sam neke vrste radikalna stranka.

— Boda in protekcija. Pod tem naslovom piše beogradska »Trgovinski glasnik«: »Iz uradništva izkoreniniti boda in protekcijo, znači spšno rešiti uradniško vprašanje. Uradnik, ki se mora boriti z bodo in pomanjkanjem, ki mora misliti na to, kako bo zadostil potrebam svoje rodbine, ta nima niti volje, niti sposobnosti za svoj uradniški posel. Kar je najhujše, beda sili činovnike k nadomestilu svoje nezadostne plače z drugimi zaslužki, ki čisto prehajajo v zlorabo uradniške oblasti, v prodajanje uradniških uslug, v podkupljivost. Po splošnem pravilu je med uradniki nagon sebičnosti in toliko močnejši, kolikor je težja borba za obstanek; moralnost pada v toliko, v kolikor narašča beda. Razen tega ima beden položaj uradnika tudi to slabo posledico, da iz njega beži vse, kar si mora s svojo sposobnostjo dobiti boljši obstanek v drugi kakor v uradniški službi. Zbog tega je povsem naravno, da je uradništvo v toliko nesposobnejše in nemoralnejše, v kolikor so zanj neugodnejši pogoji za življenje v uradniškem poklicu. Protekcija je prav ta drugi strupeni izvor uradniške malovernosti. Postavljanje in napredovanje uradnikov po sorodstvu in prijateljstvu, po moških in ženskih uslugah in priporočilih, po strankarski barvi in političnih načrtih, demoralizuje v največji meri uradništvo in mu ubija voljo za delo. To povzroča uradništvu breznačajnost ter zamenjuje s podostjo, strankarstvom in delamrznostjo prvo vrloino dobrega uradnika — sposobnost, poštenost in ponos. Čim najmanj beda, čim najmanj protekcija, to mora biti temelj in direktiva za ureditev uradniškega vprašanja. Da se doseže, da bi bilo čim najmanj beda v uradništvu, je treba uradniku zagotoviti dostojen obstanek v službi. Toda to zagotovilo ne sme tvoriti zgolj sistematizirana plača, marveč razne spremenljive doklade, ki naj odgovarjajo službi, službenem kraju in službenim odnosom. Takisto je treba zmanjšati število uradnikov. Sprejemajo se naj samo sposobni in poštenu ljudje. Tem pa se naj materijalno zagotovi življenje. Vsaka protekcija se mora odpraviti. Za napredovanje bodi merodajne samo strokovna sposobnost, poštenost in dokazana službena izobrazba. Avtonomno napredovanje bodi splošno merilo samo za povprečno usposobljene uradnike, izventurno napredovanje pa bodi nagrada za izredno sposobne in posebno zaslužne posumnike. Da se pri tem izključi vsaka protekcija, naj se ustanovi neka višja uradniška inštanca, ki bi s svojimi pravoreki prepre-

vala vsako protekcijo in ščitila prave zasluže. ... To so prav pametne misli, ki so tudi izvedljive.

— Kdo bo Masarykov namestnik? Praski dopisnik »Timesa« javlja, — kar smo že poročali — da bo odstopal predsednik Masaryk na daljši odmor na otok Capri. Za čas odsotnosti Masaryka bo vršil predsedniške posle zunanji minister dr. Beneš.

— Zopet bolgarski vpad. Beograd, 29. aprila. V kumanovskem okrožju so bolgarski komitaši vdrli čez državno mejo. Ob tej priliki piše »Pravda«, da mora storiti naša vlada energične korake v Sofiji. Značilna za ta vpad je okolnost, da se je izvršil ravno na sedmo obletnico velikega vpadu bolgarske vojske v Srbijo.

— Trezen italijanski glas. Glavni urednik dnevnika »L' Italia finanziaria«, Domenico Bevilacqua, piše v svojem članku o italijansko-jugoslovenskih odnosih: Zdi se mi, da je jugoslovenska vlada pripravljena voditi napram Italiji stalno gospodarsko in carinsko politiko, ki bo okrepila medsebojne interese. Z naše strani je treba da se jugoslovanski trgovini zagotovijo kolikor mogoče velike olajšave v tržski luki, ki bi brez svojega zaledja brezdomno nazadovala. Isto velja glede Reke. Ako bodo oblasti nove reške države ovirale svoboden uvoz jugoslovenskih proizvodov v reško luko, bo izgubila Reka 90% svoje važnosti. Trst in Reka ne smeta pozabiti, da se more ves jugoslovanski trgovski promet osredotočiti v Splitu. — Kar smo vedno povdarjali, na to so prišli komaj sedaj italijanski strokovnjaki. Počasi, toda gotovo, bo Italija izpregledala, pa bo skoraj gotovo prepozno.

— Vseslovenska zveza novinarjev. Praski »Venkov« poroča, da se pripravlja ustanovitev »Vseslovenske zveze novinarjev«. Vseled sedanjih razmer se more računati predvsem na jugoslovensko in češkoslovaško novinarstvo. (Takšna zveza že vendar zdajna obstoja, zato je ni treba več snovati, marveč samo poživiti! Uredništvo!)

— Dvojna mera italijanske vlade. Iz Innsbrucka poročajo, da je generalni komisariat za južno Tirolsko odredil najstrožje korake proti fašistom, ki bi v bodoče napadli in preganjali Nemce. Ministrski predsednik Giolitti je pooblastil generalnega komisarja Credara, da mora na vsak način preprečiti nadaljine fašistovske izgrede. V Boznu so aretirali voditelje fašistov. Credaro je izdal razglas, v katerem obžaluje zadnje dogodke, omenja stroge odredbe proti fašistom in opominja Nemce, naj ohranijo mirno kri. — Kdaj se je slišalo, da je tržaški generalni komisar nastopil v imenu vlade proti fašistom, ki uničujejo imetje naših ljudi?

Iz naše kraljevine.

— Amnestija za politične krivce. Iz Beograda poročajo, da bo predsedništvo vlade predložilo regentu v podpis amnestijo za vse politične krivce iz časa okupacije Srbije ter za vse politične obsojence na ozemlju Vojvodine, Hrvatske, Slovenije, Dalmacije, Crnogore, Bosne in Hercegovine.

— Ureditve dubrovnške luke. Dokler se ne reši vprašanje o evakuaciji in ureditvi luke Baroš, namerava vlada pričeti z ureditvijo dubrovnške luke za trgovski promet in za bazo naše vojne mornarice. Dubrovnška luka bo posebne važnosti za bodočo jadransko železnico.

— Kaznovane banke. Iz Beograda poročajo: Na podlagi uredbe o prometu z devizami in valutami je bilo radi nepravilnega poslovanja z devizami in valutami kaznovanih več bank z globami po 100.000 dinarjev. Skupna vsota znaša okoli 1 milijona dinarjev. Največ je kaznovanih zagrebških in sarajevskih bank. Med kaznovanimi bankami ni niti ene beogradske banke.

— V pešadijsko podoficirsko šolo v Sarajevu se sprejme 500 kandidator. Tozadavna natančna pojasnila daje vsaka polkovna okrožna komanda in okrajna glavarstva. Termin za vlaganje prošnje pri komandi sarajevske podoficirske šole je do 10. maja t. l.

Lepo je skrbeti za deco, vzvišeno delati na narodnem in humanitarnem polju. Toda biti moramo vendar tudi egoistične, da nam ne bodo naše naslednice moglo očitati, da smo se premalo brigale za specialno ženske komisarij. ... Kultura naroda se meri po položaju žene v društvu in v državnem življenju. Zato se je vsestransko naglašala potreba, da se položaj žene zaščiti legalnim potom, zlasti da se že izvajane in pridobljene pravice žene v poedinah pokrajina razširi na vse kraje naše kraljevine. V Srbiji ima namreč žena še mnogo manj pravic kakor na Hrvatskem ali v Sloveniji.

Končno je bil sprejet predlog gđ. Al. Stebijeve v redakciji g. predsednice Hrističeve, ki se glasi: Za skupščino v Ljubljani izdelaj po ena Srbkinja, Hrvatka in Slovenka referat o pravnem položaju žene v Jugoslaviji. Na temelju teh referatov naj izdela kongres zahteve jugoslovanskih žen za novi državni zakonik. Srbkinje, Hrvatke in Slovenke naj same izberejo iz svoje srede referentke ter naj jih prikažejo Savezu. Referati teh treh referentk morajo biti izdelani do 1. junija. Potem se snidejo poročevalke v Zagrebu in izdelajo na podlagi podanih referatov skupne zahteve o tem

vprašanju za novi državni zakonik. Za izpolnitev teh zahtev se imajo boriti vsa v Savezu včlanjena društva.

Lepo je opisala delo in pomen Saveza ga. Šiljakova iz Sarajeva z besedami: »Savez naj bo orač družta sedaj, naša deca pa naj bodo ženici, ki požanjejo to, kar so društva sejala!«

Ga. Vidovičeva s Sušaka je poročala o plodonosnem delu »Dobrotvorne zadrage Srpkinja na Rieci«, ki mu je ona predsednica. Izrekla je zahvalo gospej Hrističevi, ki je pridobila za primorsko deco preko pol milijona kron; Hrističeva je torej največ pripomogla, da je možno prehranjevati brezplačno in oblačiti v odonni menzi 179 primorskih otrok. S tem je govornica ovrgla očitke, da bi Savez ne bil vplival na delo posameznih društev.

Ga. Danica Bedekovičeva iz Zagreba je nastopila proti neenaki plači moža in žene, ako imata isto službo in iste sposobnosti. Profesorica ne more biti upravitelja šole. Dasi je mnogo akademsko popolnoma izobraženih žen, ne postane nikdar nobena upravitelica žen. real. gimnazije. To je očitna krivica. Na ženskih srednjih šolah naj bodo ženske ravnateljice, ne pa možki. — Dalje, ako sta mož in žena oba v državni službi, ne moreta oba do-

bivati drag doklade. In seveda je vedno žena tista, ki se jej odtrga polovica drag doklade. Odbor Saveza je sklenil, da izdelajo odbornice, ga. D. Bedekovičeva, gđ. Jela Ivanović in g. Vita Zupančič spomenice, ozir. protest in jo oddajo osebno ministrstvu za uk in bogocastje ter fin. ministrstvu.

Predlog tajnice »Splošnega slov. žen. društva«, naj bi se priobčevala kratka poročila Savezovih sej v srbskem »Ženskem Pokretu«, ki bi ga moralo naročiti vsako včlanjeno društvo, je podprla še ga. Zofka Kveder-Demetričeva.

Ge. Irena Longino, Delfa Ivanić, Zlata Kovačević in še več drugih govornic je poudarilo, kako nujno potrebno je za utrditev narodne samozvesti, da vzbude ženska društva med narodom ljubezen do naših narodnih noš in sploh do vsega, kar je resnično narodnega. Uvesti treba v šole in naša stanovanja narodne vezentne, ki so lepše nego vsa moderna ročna dela. Gusle, seljaške dvojnice, harmonika, tamburica ne proizvajajo bogve kako lepe muzike, ali to so naši narodni instrumenti, in kar je narodnega, to nam mora biti lepo in zanimivo. Po vseh šolah naj bi se vsaj enkrat na leto proizvajali koncerti z vsemi našimi

— Zagrebške licejke v Pragi. V Prago so dospale zagrebške licejke. Dasi je vlak imel štiriurno zamudo, so jih pričakovale številne njihove češke tovarišice ter zastopniki raznih oblastev in društev. V malem salonu Wilsonovega kolodvora jih je v imenu češko-jugoslovanske lige pozdravil urednik Vavrinek, v imenu šolskega

ministrstva prof. Inderka, v imenu jugoslovanskega poslanstva g. Vebele, v imenu osrednjega društva češkoslovaških profesorjev g. Oliva, v imenu meštanske besede dr. Furi, v imenu osrednjega društva čeških žen pisateljica gospa Hovorkova, v imenu jugoslovanske komisije pa dr. Prochaska. Odgovorila je gospa prof. Tkaličeva.

Telefonska in brzojavna poročila.

† General Branko Jovanović, vojni minister.

— d Beograd, 29. aprila. Danes dopoldne je umrl nagle smrti minister vojne in mornarice general Branko Jovanović, častni adjutant Nj. Vel. kralja. Rojen je bil leta 1869 v Beogradu, gimnazijo je končal leta 1885, višjo vojno akademijo leta 1888, višjo vojno akademijo v Beogradu leta 1896, generalno akademijo v Petrogradu pa leta 1897. Za generala je bil imenovan leta 1918. Za vojne z osrednjimi silami je z velikim uspehom poveleval konjeniški diviziji do prihoda na Krf, kjer je moral zaradi bo-

lezni odstopiti s tega mesta, nakar je odšel na zdravljenje v Pariz. Za svoje zasluže je bil odlikovan z najvišjimi vojaškimi odlikovanji in najvišjimi priznanji, tako našimi kakor zavezniškimi. Ko si je okrepil zdravje, je bil zaradi velike sposobnosti pozvan na kočljivo mesto ministra vojne in mornarice 19. februarja leta 1920. Ker je vodil najuspešnejše ta resort, je kot primerna oseba prevzel isto mesto drugič 17. maja 1920 in tretjič 1. januarja 1921.

Ureditev uradnih plač.

— d Beograd, 29. aprila. Današnja »Politika« prinaša sklep vlade glede ureditve uradnih plač v starih in novih krajih. Sotrudnik »Politike« je dobil svoje informacije od finančnega ministra Kumandija. Nova ureditev uradnih plač je bila sklenjena na predvečerašnji seji ministrskega sveta ter obstoji v nastopnem: 1. Plače vseh uradnikov v novih krajih se pretvorijo v dinarje. Uradniki ostanejo tudi nadalje razvrščeni po razredih tako kakor sedaj, vendar se pa vse številke, ki so bile do sedaj v kronah, izpremenijo v enake dinarske vsote. Zaradi tega bodo v novih krajih nekateri uradniki, ki bodo imeli tudi po 8000, 9000 in 12 tisoč dinarjev letne plače, vendar pa je treba vedeti, da so to vedno brez izjeme samo uradniki izven rednega napredovanja kakor na primer ban, vladni poverjeniki, banski svetniki itd. Drugače na znašajo plače za navadne uradnike v novih krajih do 7000 dinarjev letno, istotako kakor v Srbiji. Samo uradniki gotove vrste v novih krajih bodo imeli večjo plačo kakor pa uradniki iste vrste v Srbiji. To je na primer slučaj pri sreških načelnikih. Te izjeme pa izvirajo edino iz tega, ker so uradniki te kategorije po starih avstrijskih zakonih uvrščeni v višje uradniške razrede, kakor to odgovarja činu, ki ga imajo v Srbiji. 2. Doklade uradni-

kov v novih krajih bodo od sedaj manjše nego v starih mejah Srbije. Zmanjšane so tudi v primeri z dokladami, ki so jih imeli do sedaj. Glede dokladov so uradniki razdeljeni v tri kategorije z ozirom na mesto službovanja. V prvi kategoriji (Zagreb, Sarajevo, Split, Ljubljana) bodo znašale doklade pri plačah 7000 dinarjev z ozirom na visokost plače 15 do 17 dinarjev dnevno. V drugi kategoriji (v kateri je okoli 19 okrožnih mest kakor na primer Osijek, Varaždin, Novi Sad, Mostar in vsa Dalmacija) bodo znašale doklade za vse plače 16 dinarjev dnevno. V tretji kategoriji se nahajajo vsa ostala mesta in znašala doklada 15 dinarjev dnevno. Družinski dodatki ostanejo isti kakor do sedaj, namreč 3 dinarje za osebo. Na doklade imajo pravico tudi otroci, in sicer ako se ne šolajo do 16. leta starosti, ako pa se šolajo, do 23. leta starosti. Bratom in sestram se doklade ukinejo. Razen tega se vse doklade v naravi odbijejo od dnevnice. Draginske doklade uradnikov v Srbiji se urede z novo uredbo. Za izvršitev teh poslov so določeni ministri za finance, za pravosodje in za vere. Ti trije ministri imajo izdelati to uredbo čimprej in jo predložiti ministrskemu svetu v odobritev. V vsakem slučaju pa ima nova ureditev plač veljavo od 1. maja t. l.

Anarhija na Reki.

— d Bakar, 29. aprila. Semkaj je z Reke prišel g. Zanelli, ki se je moral umakniti vsled terorja fašistov. Na Reki vlada sedaj splošno popolna anarhija ter si nihče ne upa na ulico, ker fašisti streljajo na vsakogar, ki ga smatrajo za sumljivega. Alpini ne morejo vzpostaviti reda, tem manj, ko so se začeli celo družiti s fašisti. Na Reki vlada generalna stavka, ki bo trajala tako dolgo, dokler se fašisti in karabinjerji ne umaknejo z Reke.

Radi laških nastilnosti v Bolzanu.

— d Innsbruck, 28. aprila. Nočoj se je vršila tu v veliki mestni dvorani, ki je bila prevlečena s črnim suknom, velika protestna skupščina proti nasilnostim, ki so jih izvršili v soboto fašisti v Boznu. Soglasno je bila sprejeta resolucija, v kateri zbrani kličejo vse narode za pričo krivotilja v Boznu in neoporečne resnice, da je bila Južna Tirolska nasilno odtrgana od dežele in da ne pomenja nič drugega kakor kolonijo, drugi Tripolis. V

Boznu izvršena krivica kriči po maščevanju. Krvava setev se bo prej ali slej izpremenila v krvavo žetev. Zborovalci so poslali s posredovanjem ameriškega upravnika na Dunaju predsedniku Zedinjenih držav brzojavko, v kateri so mu naslikali svoj položaj in ga vprašali, kaj namerava storiti Amerika, da pride tudi Južna Tirolska do samoodločevanja, za katero so se borili Amerikanci.

Nad vse simpatična, sila inteligentna, dostojanstveno mima, a če treba jako energična je predsednica ga. Danica Hrističeva. Ta dama zna z globokim razumevanjem zajeti gostobesednost te ali one govornice, ako se pokaže, da se hoče razbliniti v podrobnosti. Vsaka delegatka je lahko izrekla svoje mnenje, ali praznega besedičenja ni bilo na teh sejah. To stejem v tem večjo čast temu ženskem zboru, ker sem prisostvovala par dni pozneje seji konstituant v Beogradu. Tam sem bila prav tako razočarana kakor pred leti na seji dunajskega parlamenta. Poslanci prihajajo in odhajajo, se razgovarjajo med seboj, glasno ugovarjajo ter kriče vmes, da govornika sploh ni razumel — prava ljudska šola. Predsednik zvonil in zavpije vsakih 5 minut: »Molim, gospodo! Nemote! — vzemite svoja mesta! — To nije v redu!« — a nihče ga ne posluša. — Kako malo razumevanja za resne in težke naloge, ki jih je zaupal narod tem svojim zastopnikom!

(Konec prihodnj.)

Sankcije proti Nemčiji.

—d London, 28. aprila. V poslanski zbornici je izjavil Lloyd George na neko vprašanje: Glede nemških predlogov še nisem bil uradno obveščen, da jih je nemška vlada izročila Zedinjenim državam. Te predloge poznam le iz listov. Obžalujem, da so nezadovoljivi. Želel bi, da bi mi bilo mogoče reči, da so izpremenili položaj. Sedaj jih proučujemo v Londonu zbrani finančni strokovnjaki. Bojim se pa, da vlada splošno mnenje, da so ti predlogi nezadovoljivi. Dalje je Lloyd George opozarjal, da se bosta zbornici pred zasedbo nemškega ozemlja o tem izrazili in da bo vrhovni svet še pred ponedeljkom ali torkom izrekel svoj sklep. Lord Robert Cecil je vprašal, ali se more iz tega povzeti, da se država pred posvetovanjem spodnje zbornice zaplete v kako akcijo. Lloyd George je odgovoril: Ako predlogi niso zadovoljivi, bi bili v toliko obvezani podvzeti akcijo, v kolikor gre tu za zapadno vestfalske premogovnike. Državni kancelar Chamberlain je omenil, da bo spodnja zbornica v četrtek razpravljala o vprašanju novih akcij proti Nemčiji. Kenworthy mu je odvrnil, da se čudi, kako se more vršiti v poslanski zbornici posvetovanje šele v četrtek, ko je Francija izjavila, da začne s svojim pohodom v nedeljo. Chamberlain mu je odgovoril, da ne morejo nikakoli pogajanja v spodnji zbornici vplivati na akcijo francoske vlade, ki je prepuščena njenemu lastnemu preudarku.

—d Pariz, 29. aprila. Kakor javlja »Chicago Tribune«, je reparacijska komisija ugotovila, da se sankcije ne morejo uporabiti proti Nemčiji, če bi do 1. maja ne plačala 20 milijard zlatih mark. Po besedilu pogodbe se bodo za zaostali dolg v znesku \$ 235. zahtevali samo boni, ki nisojo obresti. Reparacijska komisija je to ugotovila na vzlic velikemu uporu francoske delegacije. List ugotavlja, da je tudi britanskemu in italijanskemu pritisku pripisovati, da je reparacijska komisija skupni dolg določila na 132 milijard zlatih mark, ne pa na 190 milijard mark, kakor je bilo predlagano.

—d Berlin, 29. aprila. »Vorwärts« poroča iz Pariza: Iz Londona doznajajo listi, da bo Lloyd George poslal Nemčiji 24 ureh ultimatum, da predloži nove zadovoljive predloge.

Amerika in Nemčija.

—d Beograd, 29. aprila. Washingtonski dopisnik lista »Times« javlja, da je že popolnoma gotovo, da bodo Zedinjene države obvestile nemško vlado, da njeni predlogi niso take narave, da bi opravičevali njihovo predložitev zaveznikom potom Zedinjenih držav.

Edina rešitev za Nemčijo.

—d London, 29. aprila. Diplomatski sodrugnik lista »Daily Telegraph« piše: Rešitev za Nemčijo je le v tem, da k jutrišnji seji vrhovnega sveta pošlje neposredno v London nove, odkritosrčne in sprejemljive ponudbe kot pojasnilo in popolnitev v Washington predlo-

Dopisnik dostavlja, da prevladuje v odločilnih krogih v Washingtonu prepričanje, da se nameravane vojne odredbe zaveznikov ne morejo ustaviti in da se z daljnjim odlašanjem izvedbe teh vojnih odredb daje Nemčiji samo možnost za nove poizkuse zavlačevanja.

ženih predlogov. »Daily Telegraph« javlja iz Newyorka: V Ameriki se misli, da se bo Hughesu posrečilo, vplivati na Nemčijo, da bo svoje reparacijske ponudbe izpremenila v zmislu, ki bo zadovoljil zavez-

Češkoslovaško-madžarska pogajanja.

—d Budimpešta, 29. aprila. Dopolnilno k poročilu, da se je ministrski predsednik grof Stefan Bethlen v nekem klubu izrazil o vzpostavitvi pogajanj s češkoslovaško republiko, priobčilejo sedaj časopisi, da je ministrski predsednik s svojo izjavo cikal na vest, ki govori o nekaki priprav-

ljenosti češkoslovaške vlade, da se ta pogajanja vzpostavi. V kolikor bi češka vlada to svojo namero izrazila, bi bila mađarska vlada pripravljena, pogajati se o gospodarskih vprašanjih, kakor tudi o narodnih manjšinah.

Izboljšanje prometa v Avstriji.

—d Dunaj, 29. aprila. Po sporočilu ministrstva za promet namerava avstrijska železniška uprava tekom prihodnjega meseca uvesti nastopne izboljšanje železniskega prometa. Skoro vsi pari vlakov izven lokalnega prometa, ki so doslej vozili le nekaj dni v tednu, bodo od 1. junija dalje vozili po možnosti vsak dan. Sem spadajo predvsem D-vlakovi v Švicco in Pariz, z Dunaja preko Trbiža v Trst, Meran in Rim, z Dunaja preko Lundenburga in Bogumina v Varšavo ter D-vlak Dunaj-Ostende. Poleg tega bo vozil trikrat v tednu Orient-ekspres, in sicer najprej iz Calaisa v Bukarešto, kasneje z odcepitvami v Sofijo in Carigrad. Kar se tiče skrajšanja vožnje, bodo D-vlakovi v Švicco prihajali približno za eno uro, v Berlin preko Pasaua za pol ure, oni, ki vozijo med Dunajem in Trstom za dve in pol ure, v obratni smeri za tri in tričetrt ure preje.

Sankcije proti Bolgariji?

—d Beograd, 29. aprila. Presburo poroča iz Pariza: »Temps« objavlja v dopisu iz Sofije, da so javlja iz Caribroda, da namerava vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po vplivu grške vlade poslužiti se vzgleda, ki ga nudi Francija v vprašanju reparacij napram Nemčiji in da hoče uporabiti sank-

cije proti Bolgariji. Diplomatski krogi v Sofiji poudarjajo, da se ne more Bolgarska meriti s istim merilom kakor Nemčija, ker Nemčija sistematično odklanja, zadostiti svojim obveznostim, dočim je Bolgarija vsaj do sedaj storila vse, da zadosti svojim dolžnostim.

Ako bi bile vse države Amerika...

—d London, 29. aprila. Iz Old Point Comforta (Virginija) se javlja od večeraj: Predsednik Harding je s svoje predsedniške jahte imel pregled atlantskega brodovja. Po tem je v vojni ladje »Pennsylvania« imel kratek nagovor na množstvo. Izjavil je, da se nada, da se

nikdar več v resnem položaju ne bo izdalo povelje, da bi ladje streljale. Ako bi bile vse vlade take, kakor vlada Zedinjenih držav, potem bi vladal trajen mir. Amerika ne mara nobenih ozemelj in nobenih tributov, Amerika hoče samo to, kar ji po pravici pristoji.

Anglija in Irska.

—d London, 29. aprila. Pri debati v poslanski zbornici, ki se je tikala dopolnilnih kreditov za Irsko, so razni govorniki vložili ponovne pritožbe proti vladnim čestam. Ministrski predsednik Lloyd

George je izjavil: Angleži ne morejo pristopiti popolne neodvisnosti Irske. Vlada ne bo kapitulirala, zakaj v parlamentu sprejeti home rule dovoljuje itak obširno samoupravo.

Z vseh koncev sveta.

—d Praga, 29. aprila. Kakor poroča »Rude Pravo«, je izvrševalni odtok češke komunistične stranke opustil oba urednika lista »Lev Krnansky«, ker sta agitirala proti priključitvi k tretji Internacionali.

—d London, 28. aprila. Rudari so odklonili predlog vlade.

—d London, 29. aprila. Ljudsko štetje v Indiji kaže dorastek samo 4 milijonov izza poslednjega ljudskega štetja leta 1911. Število prebivalcev znaša zatorej 319 milijonov.

—d Pariz, 29. aprila. Ataman Semenov je prejel iz vseh krajev Sibirije pozive, naj se postavi na

Poziv Sokola I.

Z zgradbo letnega telovadišča priremo jutri 1. maja. Planiranje prostora izvršimo v lastni režiji. Telovadišča so se častno odzvali našemu pozivu. Vabimo vse člane in sokolski misli na naklonjeno občinstvo, da storijo isto. Organizacijo brezplačnega odvoza humusa in dovoza peska je prevzel br. Jos. Turk. Gospodarje konj in vozil v ljudno vabimo za prilive pri tem bratu. Društvenim članom je proti izkazu dovo-

ljen brezplačno odvoz humusa za uporabo na lastnih vrtovih. Orodje za planiranje oddaje br. Rajko Turk (Vidovdanska cesta), druga navodila pa dobi vsakdo na prostoru ali od br. predsednika stavbenega oddelka ali pa od br. Cvikla. — Svečana otvoritev začnega dela z zasadiitvijo spominske lipe sledi v nedeljo, 8. maja v zvezi s koncertom na trgu Tabor.

Odbor Sokola I. in društva za zgradbo.

Glasovi iz Koroške.

— Celovec. Koroški Slovenec dr. Schaubach se je v času, ko je jugoslovanska država imela upravo v plebiscitni coni A legitimnim potom v rokah naselil v Borovljah kot odvetnik. Svojo odvetniško prakso je po plebiscitu sprva neovirano izvrševal naprej; ko mu je pozneje odvetniška zbornica v Celovcu na zahtevo »Heimatsdiensta« preprečevala izvrševanje njegovega poklica zaradi tega, ker je napravil odvetniški izpit v Ljubljani in zaradi tega, ker je v plebiscitni dobi agitiral za Jugoslavijo, je dr. Schaubach seveda svojo pisarno zaprl in opustil svojo odvetniško delovanje, dokler ne bo rešen njegov rekurz v zadnji instanci. Sedaj pa je po nižni izvrševalec »Heimatsdienst« vih« sklepov, glavar Rainer v Celovcu, kaznoval g. dr. Schaubacha z denarno globo 300 K zaradi »Winkelschreiberei«, ker je po plebiscitu in pred došlo odklonitvijo s strani odvetniške zbornice v Celovcu izvrševal svoj odvetniški poklic.

Janez Seger je bil v plebiscitnem času jugoslovanski gerent v Hodišah. Na podlagi tozadevnih sklepov in pooblastil tedaj postavljena občinskega odbora je v občinskih zadevah začelno iz lastnega žepa izdal okoli 16.000 jugoslovanskih kron. Ko je sedaj zahteval, da se mu od občine ta vsota vrne, so mu jo kratkoma zavrnili, češ da je bil prejšnji občinski odbor postavjen od jugoslovanske vlade, nepostaven, da torej on, ki je bil tudi nepostaven gerent, nima pravice, zahtevati nazaj vse vste.

Seger se je v tej zadevi obrnil na nemško odvetnika v Celovcu. Ta bi bil stvar prevzel. Toda tedaj malo pomisli in dá slovenski stranki za koroške razmere značilen odgovor: »Zalibog ne morem zadevo prevzeti, kajti potem bi imel takoj vse koroški »Heimatsdienst« na vratu.« Kakor Segerju, se godi sto in sto drugim koroškim Slovincem. V najkočljivejših in najvažnejših zadevah ostanejo brez odvetniške pomoči, ker se oni nemški odvetniki, ki bi sicer njih pravne zadeve hoteli prevzeti, tega ne upajo storiti iz strahu pred zloglasnim in brezvestnim »Heimatsdienstom«, edinemu slovenskemu odvetniku dr. Schaubachu v Borovljah pa »Heimatsdienst« ne dovoli izvrševanja njegovega poklica. — Segerju je glavar brez vsakega vzroka samo zato, ker je Slovenec, vzelo občinski lov, katerega je 1. septembra leta 1919 pravilnim potom zlicital. Založene kavnice mu niso vrnil. Približno enako je postopal glavar tudi proti slovenskemu narodnjaku Prosekariju v Kotmarivasi.

— Nemška surovost. Rutar Miha v Resnici je bil tri leta v Rusiji

ujet. Odkar se je vrnil leta 1919, bolha na jetiki. Njegov brat, ki je bil učitelj na strokovni šoli v Borovljah, je bil že o božiču na ukaz glavarja Rainerja siloma iztiran, ko je prišel obiskat bolnega brata. Sedaj je zopet prišel, ker so mu pisali, da se je vsak dan treba bati, da njegov brat zavratni boleznijo podlež. Naj bo človek še tako posorvel, če vidi, da se bratu bliža zadnja ura, hotel bo pri njem ostati. Menda bo tudi med Kanibali taka navada in tako čustvovanje. Ko pa je strokovni učitelj Rutar hotel ostati pri svojem bratu, je dobil od policijskega ravatelja ukaz, da mora Koroško takoj zapustiti in obvestilo, da bo orožništvo pazilo, kdaj bo njegov brat umrl in ga potem obvestilo, da sme priti k pogrebu. Ljudje, ki so kaj takega zmogli, niso več ljudje, to so hijene, in ti ljudje govore zaničljivo o »balkanski kulturi«. Dobro bi bilo za nje, da se gredo doli učiti najnavadnejših človeških čutov. Orožnik, ki je strokovnemu učitelju Rutarju izročil nečloveški odlok, je sam instinktivno čutil brezkončno surovost njegove vsebine in je rekel, da mora oblast se pač tudi na to ozirati, kar zahtevajo nemški tarji. Ti pa so seveda stvarni in kulturni.

— Oblasti in »Heimatsdienst«. Castiljivi starček Uznik star., pod jugoslovensko upravo vodja strokovne šole v Borovljah, se je osebnobno obrnil na policijskega ravatelja dr. Spitzerja v Celovcu v zadevi potnega dovoljenja. Zagrizeni Nemec je Slovenca surovo ozmerjal, potem pa zavpil nad njim: »Kdaj se bodeš vendar s svojo družino že enkrat zgubili na Kranjsko?« Mož mu ponižno odgovori, da je v Borovljah doma in da ima tamkaj svojo hišo in zelo, zelo starega očeta. Nato mu odvrne brezsrčni dr. Spitzer: »To mene nič ne briga; mi že vse vemo; glejte, da takoj izginete.« — Pri policijskem ravnatelstvu tu so prosili za dovoljenje, da sme strokovni učitelj mlajši priti domu v Borovlje. Orožnik je prišel k njegovi ženi v Borovlje in ji naznanil, da je prošnja odbita. Žena je izrazila svoje začudenje, ko je vendar v Borovljah njegov dom. Orožnik ji odvrne: »Koliko mu je za njegov dom, je pokazal pri plebiscitu in ko se je vojskoval na jugoslovenskih strani.« Ko je žena zadnjio trditvev o svojem možu, ki je invaliden in za boj popolnoma nesposoben, zanikala, izjavi orožnik: »Mi že vse vemo, saj je »Heimatsdienst« tako poročal.« — Na slovenskem Koroškem ima v resnici »Heimatsdienst« vso oblast v rokah. Morebiti zaukaže kdaj dr. Lemisch tudi »Heimatsdienst«, naj postopa »stvarno in objektivno«.

Narodno gospodarstvo.

—g Poštnopaketni promet s Italijo. V Italiji je dovoljen do nadaljnjega izvoz olja ter uvoz kave in čaja v poštnih zavitkih.

—g Albanska narodna banka. Albanska vlada namerava ustanoviti narodno banko, ki naj bi imela značaj finančnega urada. Naloga tega zavoda bi bila urediti albanske finance. V zvezi s to ustanovitvijo je nameravana ustanovitev trgovske družbe, ki naj bi pospeševala razvoj vnanje trgovine.

—g Finančne vesti iz Romunije. Finančni minister Titulescu se trudi izboljšati romunski menični tečaj v inozemstvu. Zaznamovati je prvi uspeh teh prizadevanj. Romunska vlada je sklenila s francosko vlado pogodbo glede izvoza 25.000 vagonov žita v Francijo. Cena znaša 40.000 lejev za vagon. 25% supne vsote se bo porabilo za kritje vsakoletnih odplačil posojila, ki ga je minister najel v Franciji za račun Romunije, ko je bil zadnjikrat v Parizu. Ostanek se porabi v ta namen, da se pokupi leje na pariškem trgu, kar naj zajezi špekulacijo z romunsko valuto, adalje je finančni minister odredil, da se ne sme brez njegovega osebnega privoljenja oddati romunskih zakladnih bonov v inozemstvo. S to odredbo hoče preprečiti zmanjšanje vrednosti zakladnih bonov, katere prodajajo prejemniki v inozemstvu za 30 in 40% vrednosti ter provzročajo na ta način padanje romunskega meničnega tečaja. Romunska finančno ministrstvo namerava zopet pričeti z izplačevanjem obrestnih kuponov romunske rente v Švici. Izplačali se bodo, kakor se čuje, kuponi, na katere se od leta 1916. ni ničesar izplačalo, in sicer le na kup-

ne onih rent, ki so jih švicarski državljani nakupili pred 16. avgustom 1916.

—g Sankcije in nemška železna industrija. Gospodarska zveza nemške železne in jeklene industrije je potom okrožnice povprašala številne, pri njej včlanjene tvrdke, za njih mnenje o učinku sankcij, ki so že deloma stopile v veljavo z ustanovitvijo raznih carinskih postaj v zasednem remskem ozemlju, na bodečo eksportno možnost za železno industrijo. Vse tvrdke so se jako pesimistično izjavile. Opomniti je pri tem, da je še popolnoma nejasno, kako stališče zavzema nemška vlada glede odkupa pobotne antantnih dežel, ki se bodo izdajale ob pridržanju 50% vrednosti izvoznega blaga. Po izjavi nekakega velikega podjetja železne industrije v Gorenji Šleziji se zdi, da se bo nemška vlada branila odkupiti od izvoznikov pobotnice, ki jih izdajajo tuje države za polovico vrednost nemške izvozne robe, ker so nemška pristojna mesta izdajala izvozna dovoljenja le pod pogojem, da te nemški izvoznik podpisal revers, s katerim se je zavezal, da ne bo zahteval odškodnine od nemške vlade, če bi mu uvoznik te ali one antantne dežele ne plačal polne protivrednosti za izvozno blago. Večina tvrdk je mnenja, da mora pod takimi okoliščinami naravno prenehati uvoz nemškega blaga v antantne dežele. V koliko bi se moral nemški izvoznik kriti preko nevtralnih držav, zlasti Švice in Nizozemske, je po mnenju raznih podjetij negotovo, ker nameravajo baje antantne države uvesti tudi kontrolo izvoznikov v nevtralnih državah, v kolikor bi prišli v poštev kot posredovalci nemških blagovnih pošiljatelj.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 30. aprila 1921.

— Diplomatska vest. V Ljubljano sta večeraj dospela naša poslanika v Pragi minister g. Ivan Hribar in poslanik češkoslovaške republike v Beogradu g. Antonin Kalina. Gospoda poslanika sta se smoti udeležila operne predstave v gledališču. G. poslanik Kalina si je popoldne ogledal v spremstvu generalnega konzula g. dr. Otokarja Beneša naše mesto, ki mu je ostalo, kakor je naglašal, v najlepšem spominu izza 1. sokolskega zleta leta 1908 v Ljubljani. Zlasti se je zanimal za zgradbo Kredite banke in ostalih poslopij na svetu bivšega vojaškega oskrbovališča, katere zgradbe si je tudi ogledal. Oba poslanika se odpeljeta v nedeljo v Prago.

— 250letnica. Danes je 250 let, ko so avstrijski rablji v Dunajskem novem mestu odsekali glave našim mučnikom Zrinjskemu in Frankopanu ter grofu Tattenbachu, ki so organizirali zaroto za odcepitev hrvatskih in slovenskih pokrajin od Avstrije. V Zagrebu se vršo danes velike spominske svečanosti.

— Nagrada delu za narodno ujedinenje. Kakor poročajo iz Beograda, se v vladi rešuje vprašanje glede uredbe o priznanju službenih let vsem našim uglednim javnim prostvetnim in narodnim delavcem, ki so se udeležili dela za naše ujedinenje in osvobodjenje. Ta uredba se bo raztezala na vsa krakeljino. To naredbo odobrujemo in pozdravljamo, ker je že skrajni čas, da se kaj stori za tiste, ki so v težkih bojih z velikimi žrtvami pripravljali delo narodnega ujedinenja, a so bili dolej potisnjeni v stran, pri obloženih mizah pa se šopirijo ponajveč ljudje, ki se danes nimajo smisla za jugoslovensko idejo. Leta 1919. je obstojal, kakor je nam znano, namen, da se primerno nagradi, odnosno odkupi vse one, ki so pred vojno in med vojno poživljali delovali za državno in narodno ujedinenje, kakor tudi one, ki so trpeli za to idejo. Ta načrt se ni izvedel. Zanimivo bi bilo izvedeti, zakaj se je ta namera opustila in kdo je stvar preprečil.

— Klerikalna doslednost. Klerikalni listi streljajo v zadnjem času s najtežjimi topovi, zlasti na samostojno kmetijsko stranko. Tudi današnji »Slovenec« piše med drugim: »Čim prej izginijo s površja zadnji ostanki samostojnežev, tem preje bo zopet oprana omadeževana naša slovenskega kmetstva. S sleparijami, z nasilstvi in pa s pomočjo centralistične vlade skušajo samostojneži, katerih stranka je v razsulu, rešiti pri občinskih volitvah svoje ostanke. Toda pomagalo ne bo nič. Kakor skala, ki se vali po hribu navzdol in se ne ustavi, gro navzdol tudi s SKS.« — Če bi se torej smelo verjeti pisavi klerikalnih listov, leži Samostojna kmetijska stranka že na smrtni postelji in je vprašanje najkrajšega časa, da izdihne za vselej. Ako je torej res, da je ta stranka že v zadnjih izdihih in brez vsake moči, kako si naj potem razlagamo dejstvo, da se dan za dnevom obračajo klerikalci z najrazličnejšimi prošnjami na predstavitelje te stranke v Beograd. Znano je nam na primer, da dobiva minister Pucelj dan za dnem v kupu pisem in prošenj iz Slovenije, ki izvirajo v veliki večini iz klerikalnih krogov. Med prositelji so številni duhovniki, ki prosijo za zvišanje plač in za druge ugodnosti, so med njimi nune, da, nanj so se obrnili, kakor čujemo, celo klerikalni poslanci ter ga prosili, da bi izposloval znižanje carine na zvonove. In stavimo, da bo g. Pucelj skušal ustreči vsem prošnjam, tudi oni glede zvonov, čeprav je notorično, da sta se za carino na zvonove najbolj zavzemala kanonik Šiška in župnik Barle.

— Pred železnišarsko stavko? Koroškim, se pripravljajo železnišarska stavka. Kolportira se vest, da bo stavka nemara izbruhnila že 1. maja.

— Kako bodo postopali socialni demokrati v občinskih odborih? Socialno demokratska stranka je izdala tole direktivo, sprejeto na sestanku v Celju dne 29. t. m., za postopanje njenih zastopnikov v občinskih odborih avtonomnih mest v Sloveniji: »Odkladi najajoč vsak kompromis s katerokoli meščansko stranko in pripuščajoč samo eventualne kompromise s komunistično stranko, se nalaga strankinim zastopnikom v občinskih odborih avtonomnih mest 1. Strankini zastopniki ne smejo glasovati niti pri prvih niti pri evenatuelnih ožjih volitvah za župana oziroma podžupana, ki bi pripadali kakim meščanski stranki. 2. Nadaljnje delovanje v občinskih svetih se mora ravnati po interesih proletarijata v smislu strankinega programa. Kak dogovor o morebitnem sodelovanju z meščanskimi strankami je tudi v tem pogledu izključen. Te direktive se nanašajo na občinske zastope v avtonomnih mestih Ljubljana, Celje, Maribor in Ptuj.«

— Iz Corozala ob panamskem prekopu v Srednji Ameriki piše prijatelj našega lista med drugim, da bi si mogel kakor naš fotograf zaslužiti lep denar s fotografiranjem jugoslovenskih krajev, jugoslovenskih veljakov itd. za ameriške revije. Za sliko plačajo po 3 do 7 dolarjev. Poslužiti se more teh naslovov: »Leslie« 225 fifth ave n. y. city U. S. A. — »Times«, Times square n. y. city U. S. A. — Zajedno piše o panamskem prekopu, kako imenitno delo je to. Električne luči razsvetljujejo tople noči ob prekopu. Vse naprave čudovito krasno urejene. Avtomatično z električnim tokom odpirajo zapore. Drevesni žužniki, pomarančni in drugi v izobilju, polno, sadja dovolj, ptičjega petja ne manjka, zime ni, prebivalstvo tvorijo večinoma Španci in nekaj mešanici indijanskih Španjolcev. Kraji so malo obljubljeni zbog mrzlice, komarjev, kač in drugih nevarnih živali. . . . (Prosimo našega prijatelja, da bi se večkrat oglašil, njegove dopise bomo prav radi sprejemali. Uredništvo.)

— Zadržana elektrarna v Krškem. Pišejo nam: Elektrarna bi rada izkoristila veliko vodno moč široke območje Save v primernem obrežnem koritu, da omogoči obširno razsvetljavo mesta in bližnje okolice ter pospeši za elektromotori domačo obrt, ne da bi se s projektirano napravo javnosti škodovalo ali pa obetoječe lesne plošve oviralo. Zadržana je dala dotično točko na Savi od dveh strokovnjakov pregledati in ker sta se oba ugodno izrekla za napravo, so se napravili vsestranski načrti, kateri dokazujejo možnost in dober uspeh naprave. Vloženo prošnjo pa je deželna vlada odbila iz »javnih razlogov« in je v svoji odločbi končno pristavila, da je vsaka nadaljna pritožba povsem nedopustna. Elektrarna se je sicer pritožila na ministrstvo za kmetijstvo in vodo, toda deželna vlada noče o tej pritožbi ponovno nič vedeti. Saj je vendar taka pritožba dopustna, ker naredbe nekdanje narodne vlade iz leta 1918. pač ne veljajo več. Žalostno je, ko gledamo ob pomanjkanju in dragini goriva našo deročo Savo brez vodnih naprav, dočim druge države vse svoje vodne sile izkoriščajo. Zadržana ne išče nobenih osebnih koristi in je tudi za to, da se elektrarna proti primerni odškodnini podzavi ter prepušči njen obrat vodstvenemu uradu.

— Stavka na Fali. Stavbinski delavci na Fali so dobili od dr. L. Le-mezja poziv na stavko ter so prenehali z delom. Tudi drugod na Štajerskem se pričena stavka stavbinskih in tesarskih delavcev.

— Aretirani hujšaki. V Mariboru je aretirala policija več hujšakov na podlagi obznanec.

— Kako nastopajo klerikalci proti učiteljem? V ljudski šoli pri sv. Barbari v Haložah je učiteljica Rakuš ukazala dečku Emeršiču, naj si ostriže predolge lase. Deček pa je zbežal iz šole in doma zatožil svojo učiteljico, nakar je prišla njegova mati ter v navzočnosti otrok zmerjala učiteljico in ji grozila. Zadeva je prišla pred sodišče, kjer je bila Emeršičeva obsojena na tri dni strogega zapor.

— Javen škandal. Na poslopju, kjer se nahaja pošta v Dobrunjah še vedno visi črna tabla z napisom »C. kr. poštni urad v Dobrunjah«. Pošta je prosluli klerikalec Korbar, ki sicer sprejema plačo od naše države, nastona pa vedno tako, kakor da bi živel še vedno v stari Avstriji. Pozivamo pošteno ravnanje, naj brez odlaganja zaukaže, da se odstrani s pošte ta relikvija iz avstrijskih časov.

— Ukinitelj promet brzovalov radi carinskih zamud. Obratno ravnateljstvo južne železnice objavlja: Ker brzovalci Dunaj-Trst, odnosno Dunaj-Zagreb in Praga-Trst, odnosno Praga-Zagreb utrpijo v Mariboru radi carinskih revizij večurne zamude, je Avstrija ukinitelj promet brzovalov. Zadnjikrat vozi vlak št. 3 z Dunaja, odnosno vlak 7/505 iz Prage v nedeljo, dne 1. maja. V obratni smeri vozi vlak št. 4 iz Ljubljane, odnosno vlak št. 506/8 iz Zagreba v torek, 3. maja.

— Olajšave državnih uradnikov za potovanje po državnih železnicah. Iz Beograda poročajo: Vlada bo sklenila, da naj ministri za promet dovolijo državnim uradnikom gotove olajšave za potovanje po železnicah. Po nekem predlogu bi imeli uradniki pravico, potovati trikrat na leto ob polovični ceni.

— Stanovanjska kriza v Mariboru. Poročajo nam, da bodo poslane stranke, ki so še vedno brez stanovanj, deputacijo k novemu občinskemu odboru z zahtevo, da se takoj odstopijo vse barake in prazne vojašnice za stanovanja. Zlasti bi prišla v poštev bivša dragonska vojašnica, ki je last Mariborske eskomptne banke in kjer bi bilo prostora za 50 stanovanj.

— Združena gospodarska stranka sklicuje za nedeljo, dne 1. maja ob 4. popoldne javen shod v gostilni pri Pečarju, Novi Vodmat. Sklicatelj.

— Govor o Sv. pismu se vrši v nedeljo ob pol 8. zvečer v evangelijski cerkvi na Gosposvetaki cesti.

— Opozorjamo, da izide začetkom maja prva ilustrirana modna in kulturna revija »Vesnac«. Konzorcij je kot izdajatelj storil vse, da nudi občinstvu res nekaj izredno lepega in bogatega ter po tako nizki ceni, da si bode mogel to revijo vsakdo domisliti. Naroča

se: Administracija »Vesnac«, Ljubljana. Cena posameznih zvezkov 32 K, letna naročnina 240 K, torej pri zvezku 2 K popusta. Izhaja v prvi polovici vsakega meseca.

— Smrtna kosa. V Ljubljani v deželni bolnici je umrl trgovski potnik g. Martin Stopar. V Rožni ulici v Ljubljani je umrl g. Juri Mihalič, magistratni komisar v pok. P. v m.

— V Mariboru je dne 29. aprila umrl artilerijski nadporučnik v pokoju Otmar Lauter. Pokojnik je bil sin rajnega šolskega svetnika Luka Lautara, profesorja na učiteljski Mariboru, in je svoje čase služil tu Ljubljani. N. v m. p.

— Obrtna razstava v riboru. Priprave za obrtno razstavo, ki se vrši v avgustu, so v polnem teku. Do sedaj se je prijavilo že 96 obrtnikov vseh strok.

— Konec natakarske stavke v Gradcu. Iz Gradca poročajo, da so gostilniški in kavarniški natakari sprejeli predloge delodajalcev in prenehali s stavko.

— Najlepše knjige, slovenske, srbohrvatske, češke, nemške, italijanske, francoske in angleške, izposoja vsak delavnik od ¼. do ¼. zvečer šentjakobska napredna knjižnica, Vožarski pot, v koncu Florjanske ulice, električno postajališče. Kupujejo se knjige po najvišji ceni.

— Proslava 1. maja. Zveza jugoslovenskih železničarjev proslavi prvi maj s tem, da priredi jutraj ob 5.30 a svojo godbo budnico po ljubljanskih ulicah in ob 11. uri promenadni koncert v Tivoli.

— Iz Ribnice nam poročajo: Na občnem zboru lesne trgovske in industrijske družbe »Velika gor« v Ribnici dne 17. aprila 1921 sklenilo se je med drugim darovati iz bilančnega čistega dobička v letu 1920: Gasilnemu društvu v Ribnici 2000 K; Gasilnemu društvu v Dolenji vasi 2000 K; gasilnim društvom v Sodražici, Sušju in Jurjevi pa po 1000 K; klubu »Ribniških dijakov« 500 K. Dalje se je sklenilo darovati »Ribniškemu Sokolu« za zgradbo »Sokolskega doma« potreben les, ravno tako tudi za zgradbo enakega doma »Sokolu« v Sodražici. — Novi odbor družbe se je konstituiral sledeče: predsednik g. Križman Franc; podpredsednik g. Ilc Franc; odborniki pa gg. Rus Ivan, Piric Franc, Oberstar Josip, Kromar Ivan; poslovodja g. Črnko Viktor; blagajnik Pirker Franc.

— Iz Ormoža nam pišejo: Dne 19. aprila t. l. smo pospremili k večnemu počitku Leopolda Petrovar, očeta znanega Lovra Petrovarja iz Ivanjke, 72letnega starca plemenitega značaja. Bil je ena redkih starih korenin, dober in pošten, ki jih je vedno manj. V svojem življenju je izvrševal vse mogoče funkcije predsednikov in odbornikov. Bil je radodaren ter dal vselej po reku, da dvakrat da, kdor hitro da, takoj, kjer je videl, da je podpora potrebna. Umril je hitro in brez bolečin. Še prejšnji dan je prišel peš iz svojega vinograda, drugi dan pa se je bil že preselil mirno na oni svet. Udeležba pri prenosu zemeljskih ostankov iz hiše žalosti na pokopališče je bila izredno številna. Od blizu in daleč je prihajalo vse, da pospremi na zadnji pot draga pokojnika. Med drugimi sta bila navzoča tudi g. okrajni glavar dr. Pirkmajer ter kanonik Bohaneč. Iz Ormoža je bila zastopana skoraj sleherna hiša, trgovski gremij je bil zastopan po deputaciji. Domača požarna bramba je pospremila, domači pevci zapeli žalostinke. Bila mu lahka zemlja!

— Zopet podraženje oblek. Krojaški mojstri v Ljubljani nam pišejo, da so bili po daljšem mednem gibanju primorani zvišati plače svojim pomočnikom, vsled česar prosijo cenj. občinstvo, da blagovolji vzeti na znanje tudi zvišanje cen naročnikom, katere so se doložile kar najbolj nizko.

— Nov zdraviliški red za zdravilišče Bled objavlja »Uradni List« št. 43.

— Preureditev mestne dvorane v Mariboru. Ker je sejna dvorana na mariborskem magistratu prirojena le za malo število občinskih svetovalcev, ki so po starem sedeli okoli velike zelene mize, se bo morala dvorana hitro preurediti. Stavbni urad že izdeluje tozadevni načrt. Napraviti bodo morali tudi galerijo, ki je do sedaj ni bilo.

— Stekla mačka je ugriznila neko deklico v Kušanovcih v Prekmurju. Deklico se prepeljal v zagrebški Pasteurjev zavod.

— Mostarina na Borju čez dravski most se vsled sklepa pujskega okrajnega zastopa s 1. majem opusti.

— Novice iz Prekmurja. Večina posestnikov in Prekmurju je zavarovana še vedno pri raznih madžarskih zavarovalnicah, ki v slučaju nesreče navadno ne izplačujejo zavarovalnine. Zato je dal višji šolski svet zavarovati vse državne šole pri banki »Slaviji«. Vsaka šola je zavarovana za 30.000 K. — V Dolini so pogorela posestniki R. tuperju gospodarska poslopja in par glav goveje živine. Škode je okoli 300.000 K. — V Salovcih so neznan tatovi vlomili pri posestniku Abraham ter ji odnesli obleke in perila za 14.150 K.

— Vojaški ubežnik. Od svojega krdele je pobegnil Josip Širninger, na-

rednik muzike dravske divizijske oblasti, doma iz Avstrije.

— Zaplenjeno perilo. Na ljubljanskem policijskem ravnateljstvu v sobi št. 19. se je nahajal nekaj zaplenjenega perila sumljivega izvora.

— Radi hudodelstva tatvine zasledujejo oblasti natakari Antona Kolarja, pristojnega v okraj Murau v Avstriji in dekle Ano Rappold, pristojno v Lizen v Avstriji.

— Čegavi so pristani? V noči od 18. na 19. aprila 1921 je ustavilo orožništvo v Lajtersbergu med Mariborom nekoga Izidorja Hasenbergerja, Ivana Emeršiča in Franca Storijsa, ki so potovali v Avstrijo. Pri preiskavi se je našlo pri Hasenbergerju 88 zlatih pristanov, zlata ura in 8 zlate vrtnice, ter, kakor tudi pri Emeršiču, različno vlomilno orodje. Ker obstoja sum, da izvira navedena zlatina od kake vrste tatvine, oškodovani pa do sedaj niso znani, naj blagovoli, kdor bi zamogel podati natančnejše podatke, to javiti pisменно ali ustmenim potom pod Vr. XI 1097/21 okrožnemu sodišču v Mariboru.

— Obsojena mlada tatova. V graščini Margarete Paher na Pohorju sta kot vrtnarska vajenca Anton Petek in Martin Lorbek pokradla v čebelnjaku ves med ter so morali vsled tega čebela umreti. Mariborsko sodišče je obsodilo Petka na 3 mesece, Lorbeke pa na 3 tedne ječe.

— Tatvina suknja v Zalogu. Na kolodvoru v Zalogu so tatovi vlomili v železniški voz ter iz njega odnesli 3 zavoje črne suknja za moške. V vsake izvozilo je bilo 46—50 metrov suknja. Blago je bilo odposlano iz Italije in naslovljeno v Bukarešto. Vrednost blaga ni znana.

— Okradeno gasilsko društvo. Neznani tatovi so vlomili v društveni dom požarne breme v Štepanji vasi ter odnesli 11 hlač in 7 bluz iz cvilila in dve metli. Škoda znaša okrog 2000 K. Zločinci so udarli v društveni dom skozi okno. Enak vlom se je izvršil že jeseni 1920. Tudi takrat so zločinci odnesli tri črne pelerine in več raznovrstnih hlač. Takrat je imelo gasilno društvo takisto škode 2000 K. Tatov dosedaj ni bilo mogoče izslediti.

— Državna posredovalnica za delo. Dela iščejo: pisarn. moči, ko-

vinarji, krojači, šivilje, čevljarji, trgov. sodrujci, sodrujnice, zidarji, polirji, natakari, natakarike, strojniki, kurjači, peki, mlinarji, mesarji, polj. delavci, delavke, polj. delovodje, vzgojiteljice, vajenci itd. — V delo se sprejmejo: hlapci, dekle, poljedelci, polj. delavke, zidarji, mizarji, krojači, šivilje, čevljarji, stolariji, vlagalka, usnarji, kuharice, vajenci, vajenke itd.

— Rok za vlaganje ponudb za prevzem tesarskih in kleparskih del pri napravi nove strehe na stiskalnici elektrarne v Žirovnici (glej razglas v 38. števu Uradnega lista) je podaljšan do 9. maja t. l. in se na ta dan ob 11. vrši pri gradbeni direkciji nova ponudbena obravnava.

— Izložena okna. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22, ima v svojih lokalih lepa izložena okna, v katerih bi vzel v razstavo od obrtnikov razne izdelke. Ako želi kateri obrtnikov razstaviti v teh oknih svoje izdelke, naj se obrne ustmeno ali pisменно na navedeni naslov, kjer bo prejel podrobnejše informacije.

— Javna prošnja. Stolna Vincencijeva konferenca bo oskrbela nekaterim revnim otrokom potrebno obleko za birmo, ker jim je starši ne morejo kupiti. Ker se je oglasilo preveč otrok, jih stolna konferenca ne more sama oskrbeti z vsem potrebnim, zato se obrača na vso javnost, da ji pomaga v ta namen s prispevki. Upamo, da se bo našlo dovolj usmiljenih src, ki bodo pomagali, da se omogoči tem otrokom birmo. Prispevke sprejema Stolna Vincencijeva konferenca, Poljanski nasip št. 10. (Dobrodelnost.)

— Predenica. Mestni magistrat ljubljanski opozarja na razglas o zatiranju predenice, ki je nabit po mestu.

— Čepjenje koz za občini Krčevina in Lajtersberg se vrši dopoldne 6. maja v ljudski šoli v Krčevini.

— V Mariboru je popisanih 607 psov, kar je z ozirom na visok pasji davek 400 K veliko število.

— Pasja tekma. Mariborsko olesjevalno društvo priredi v juniju na Ljudskem vrtu zabavo, ki ima na programu tudi — pasjo tekmo.

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Sobota, 30. aprila: Androklos in lev.

Nedelja, 1. maja: Borba. Po znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 2. maja: Androklos in lev.

Torek, 3. maja: Zaprt.

Opera.

Sobota, 30. aprila: Carmen. Red C.

Nedelja, 1. maja: Prodana nevesta.

Gostovanje ge. Irme Polakove.

Izven.

Ponedeljek, 2. maja: Zaprt.

— Slovenska drama. George Bernard Shaw: Androklos in lev. Prvič Shawovo veseloigro smo videli na našem odru v rusčini; imela je naslov »Pygmalion«; v slovenščini pa je bila prva Shawova komedija igrana snoci ter ima naslov »Androklos in lev«. Bila je slabo izbrana. Na Shawa in specialno na to komedijo bi bilo treba publiko pripraviti; žal, da se to ni storilo. Gledališki list prav to pot molči, ko bi moral govoriti. Zato se je publika ogorčala ali dolgočasila, ker igre ni razumela. In razumeti je res ni moglo, če, ako človek sploh ne pozna Shawa. Krivi pa so bili nerazumevanja tudi nekateri igralci, ki so govorili zmedeno in nejasno. Vsa igra je farsa, polna karikiranja, satire in cinizma, ironije, a tudi situacije ter karakterne humorističnosti. Za anahronizme se Shaw ne briga; glavno mu je povedati bridko resnico brez pozerstva, brez sentimentalnosti, povedati nebroj drznih duhovitosti, zafkrovati, potezati tradicionalne malike v smešnost in hkratu vendarle podajati — efektne igre. So kritiki, ki dvigajo Shawa do nebes, a drugi so nasprotnega mnenja. Morda bo pravično, smatrati Shawa za zelo spretnega, duhovitega, a tudi nekam nasilno po originalnosti hlepečega teatralika, čezar slava se vzdržuje v večji meri umetno po izvestni klki. Strahopetni krojač Androklos sreča v puščavi leva, ki ima v šapo zadrž trn. Ta krojač se je bil pravkar pokristjani in ima veliko ljubzen do živali. Zda beži z ženo paganko pred pagani. Krojač izdere levu trn, hvaležni lev ga obame in odpre č z njim. Žena, Rimljanica, pa se jez za njima, češ: »Toliko let sva že poročena, a z mano ni še nikoli plesal. Tu pa ti ples s prvo smrdljivo zverjo!« Ti dve sceni tvorita ves prvi akt. — Nato smo v Rimu na Cezarjevem dvoru. Priženo kristjane in kristjanke, da ali darujejo bogovom (treba je vreti le ščepec kadila na žrtvenik, pa si rešeni) ali pa jih vržejo v kolosej. Divilj zverem ozi. jih prisilijo na borbo z gladijatorji. Rimski častniki in senatorji so karikature, a prav take karikature so kristjane. Grozeči smrti se smejejo, dovitičajo, duhovito, flestujejo (!) ali pa topno čaka. Med kristjani je tudi živahni ljubci krojač, dale kovač Ferrovius, nekaj rimljan-ki Peter Klepec ali Kpan, ki se da za vero mirno klofutati, a hoče s klofutami tudi rimske paganske glerije izprobračati v kristjane, ter Lavinja, pomorna kristjanka, rimska aristokratka.

ki zavrača ljubezenske ponudbe rim. centurija. Končno je tu zelo komičen kristjan strahopetec Spintio, ki sicer hoče biti mučenik, a ki bi vendar še raiši žrtvoval. Končno jih odženo v areno. — V III. dejanju pričakujejo kristjani borbe z zvermi in gladijatorji. Vsi so značajni fanatiki, le strahopetec Spintio teče žrtvoval ščepec kadila, a — se slučajno zaleti baš lačnemu levu v žrelo. Postal je mučenik iz strahopetnosti proti svoji volji. Rimska aristokratka znova odklanja centurija, rimljanski Peter Klepec pa se gre borit in pokolje vse gladijatorije. Ni mu dano, da bi postal mučenik. Zato (!) obupa nad krščanskim Bogom in sprejme Cezarjev poziv, naj stopi v njegovo častna stražo. Zverojubni krojač gre, da se brez odpora da požrti levu. Toda lev je haš on, ki mu je bil nekda izdri trn iz šape. Zato ga lev kajpada objame in zopet zaplešeta. Cezar, karikatura, beži pred levom, a ko iz strahu objame krojača, se da tudi njemu na hrbtu ležeti lev ščetati! Vsi kristjani in kristjanke so nato proglašeni za svobodne: Cezar se kaže dvorjanom z nogo na levu kot silen krotitelj strašnega leva in krojač odleži na levu v svobodo. Zastor pade. Ob tem dejanju se govori, mnogo govori. Večina pa, kakor rečeno nismo razumeli. Rogozov krojač, Šaričeva aristokratka, Gregorinov kovač, Kraljev strahopetec, Železnikov rim. gigerl so bile dobre figure. Ostale vloge so brez pomena. Za nami je nekdo govoril o »Baskervillskem psu«, češ pes ali lev je končno že vseeno. Ljudje so prišli gledat leva, ki ga je g. Plut predstavil s požrtvornostjo. Pričakovali so naš mnogo zabave. A na račun niso prišli. Uprizoritev je bila prav lepa; II. dej. na dvorišču rimske palače (le kravro oblačno nebo je komično poskakovalo!) in III. dej. v ozadju arene s pogledom na rimski amfiteater s publiko sta bili izborni. Čudno je le eno: za notranost slovenske kmetijske hiše pa ni niti kredita. . . .

— Gostovanje ge. Irme Polakove. Udrženju gledaliških igralcev se je posrečilo pridobiti našo priljubljeno jublatko — rojakinjo, da nastopi v njegovo korist v sredo dne 4. maja v opereti M. Nitouche. Da bo dobila predstavla izrazitejšee lice, sodelujejo v veliki meri člani dramskega gledališča, med njimi: dame g. Danilova, Pregarčeva, V. Danilova, Rekarjeva ter gg. Danilo, Rogoz, Plut, Železnik, Drenovec, Strniša i. dr. Predprodaja vstopnic se prične v nedeljo radi večjih izdatkov v nekoliko povišanih cenah.

— Iz mariborskega gledališča. Igralec g. Valo Bratina, ki je lani prevzel vodstvo celjskega mestnega gledališča, se je vrnil v Maribor.

— Tartarin na planinah. Ta slovit roman francoskega pisatelja Al-fonse Daudota, ki ga prinašamo v listku v vzornem prevodu našega pisatelja, notarja dr. Iva Sorlija, bo izšel v ponatisku in se bo dobil po vseh knjigarnah.

— Glasbena Matica v Ljubljani. Pri natančni reviziji arhiva se je našlo mnogo potrdil od posameznih društev

in glasbenikov sprejetih in še ne vr-njenih skladb. Vsa društva in glasbeni-ki, ki so si za časa vojne in po pre-obratu z in brez potrdil obdržali notni material, ki spada kot lastnina Glas-bene Matice v Ljubljani, se naprošajo, da taistega najkasneje do konca mese-ca maja t. l. vrnejo arhivariju, ki je na razpolago vsaki ponedeljek, sredo in četrtek od 5. do 7. popoldne v sobi št. 2, poslopje Glasbene Matice, Vego-va ulica št. 7. Zopetna izposoditev je mogoča le proti novemu potrdilu. k

— Pevski zbor »Glasbene Matice«. Danes, v soboto, 30. aprila, pevška va-ja za moški zbor; bas ob ¼.8, tenor ob ¼.9. zvečer. — O d b o r. k

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Jutri v nedeljo dopoldne ob pol 11. uri moški zbor in oktet. — Popoldne točno ob pol štirih ves zbor v »Sokol-skem domu« na Viču. Prav nihče naj ne manjka! O d b o r.

— Preložen koncert v Mariboru. Koncert ruskih beguncev se vrši v sredo 4. maja. Zato se je moral pre-ložiti drugi koroški večer s koncer-tom na dan 21. maja.

— Glavna skupščina hrvatske Ma-tice v Zagrebu se je vršila v nedeljo. Za predsednika je bil iznova izvoljen dr. Drag. Domjanec, za podpredsedni-ka dr. A. Bazala, za odbornike Jos. Pa-sarić, dr. M. Ogrizović in dr. Mir. Ča-čović. Društvo se bori s finančnimi težkočami. V tisku sta dr. D. Proha-skova »Savremena književnost hrvats-ka i srpska« ter dr. M. Ogrizovićeva zgodovinska drama v enem činu »V Bečkom Novom Mjestu« (proslava ob-glavljenih dveh mučenikov, Zrinskega in Frankopana). Pripravljenih pa je več rokopisov, izvirnih in prevodov iz ruščine, angleščine in francoščine. »Hrvatska Matica« je jako delavna in plodovita.

— »Narodno - gospodarški Vestnik« prinaša v svoji 4. številki zelo infor-mativen članek o industriji v Me-ziški dolini, ki ga je napisal dr. Obersnel. Meziški dolini je treba po-svečiti vso pozornost. Podrine plav-žov v Prevalah še vedno pričajo, da je bila v tej dolini industrija še v večji meri doma, dokler niso pred desetletji plavžev opustili in stroje prenesli v Do-nawitz. Tudi iz političnih ozirov je treba vso pazljivost obračati na ta mali del Koroške, ki ga imamo v rokah. — Jako pregleden je nadalje članek dr. Bohinca o socialnem zavora-vanju v Jugoslaviji; poseben članek razpravlja o davku na poslovni promet in njegovem odnošju do dru-gih neposrednih davkov. Poleg obšir-ne poročila o obnem zboru »Mer-kurja« ob priliki društvene 20letnice in drugih raznoterosti se v tej številki nadaljuje časna nemško-slovenska kemljaka terminologija.

Dragutin Inkiostrl - Medenjak. Nar. slikar.

Slobodna jugoslovenska umetnost.

Jadranska banka.

I.

Ja sam u onoj dobi života, koja je ja-ko blizu istini i u kojoj je, pa ma pod koju cenu, istina najmilija. Zato izjavljujem, da se meni ništa ne tiče i ne prima sumnje-nje, lukavstvo, podmoćno smeškanje malih sićušnih pigmejskih duhova. Neke ih — i oni su za nešto potrebni.

Proganjan iz Banjaluke i iz svih bo-sansko-hercegovačkih krajeva po kotar-skome poglavaru Kapetanoviću god. 1913 do 1914 i spasišvi se pukim slučajem au-strijških vešala nadloih se, ni sam ne znam kako, bačen od nagomilavajućih se događaja u Trstu, sa etnografskom malom zbirkom i sa svojim radovima. Tu nadloih spa-sa u srpskoj kući i ako je značilo tada me-ne spasavati upropačivati samoga sebe. Nadloih spasi i u jadranskoj banci, u nje-nom direktoru g. Gartneru.

Samo mi raja našeg naroda, koji ži-vimo od rada naših ruku, možemo suditi o karakteru čoveka, koji hoće i može da nam pomogne, a da ne traži ni blagodar-nosti. I ja izjavljujem smatrajući ovu mo-ju izjavu kao naknadno ispunjenje najmil-je dužnosti, da je Gartner muž, kome je od Boga dano i koji je dostojan da pomogne čoveka radnika u potrebi, a da ga ne pou-ljuje. U ostalom njegovo je višestvo tako dobro poznato u našem Primorju, da je iz-lišno svako hvalisanje.

Kada sam morao spasiti sebe i svoje stvori i študije od fašistovskog besnila u Trstu, sklonivši se u Ljubljano, dobar duh Gartnerov i tu me prati, predajući me duhu sebi ravnome g. direktoru Praprotniku. Iskreno i otvoreno kažem onim ljudima koji sumnjaju o našoj budućnosti, o našoj duševnoj kulturi, o kulturi našeg srca te upošte o našoj dobroj budućnosti: dok mi u naše redove brojtimo takve ljude, ne smemo malaksati niti za pedale ostopiti u svetoj borbi za naš napredak. Tako mi Bog pomogao.

Potpuno sam svestan, da će ove moje reči biti teške gori spomenotju gospodi i da ih oni neće odobravati, ali oni će opro-stiti mojim godinama, koje su otvorene, iskrene i istinite. A da u mojim rečima leži prava, čista, nepobediva istina, znamo naj-bolje mi tri.

Ja znam i uveren sam po sudu viših duhova, da je moj skroman, mali i neznat-ni rad donekle koristan mojoj zemlji i da će doneti ploda kasnije, kad ja budem već nestao i ako ga ja nevestito usadjujem, nego li bi to mogao učiniti čovek većih sposobnosti i jače sprema. A i taj skromni rad bio je meni omogućen samo pomoću gori spomenutih nesebičnih i plemenitih ljudi.

O mojim radovima za g. Gartnera, ko-je sam mu već predao i g onom radu, koji je za njega dovršavam, govoriti ću u drugom mom članku, gde će biti iznešene

Raznoterosti.

* Tajinstvena samokres. V zadnjem času razburjajo bogataše ob Rivijeri vrlo spretno in rafinirano izvedene tatvine. Tako je bila nedavno v svojem hotelu okradena znana lastnica pariške modne tvrde Doucet. Tatovi so ji odnesli nad en milijon frankov vreden nakit. Zločinci uporabljajo pri svojih činih posebne vrste samokres, katerega so našli pri Holandcu Dejongu, katerega so aretirali v Nizzi. Ta samokres ima tri cevi, iz katerih spušča zločinec brez vsakega poka tri različne vrste plina. Če se iz prve cevi spusti plin v

sobi, padejo vsi navzoči v globoko spanje, ki traja nad 10 minut. Plin življenju ni nevaren. Med spanjem izvršijo potem tatovi, opremljeni z neko vrsto plinovimi maskami, svoje tatvine in rope. Orožništvo je prepričano, da obstoječe bande, ki izvršujejo s pomočjo teh samokresov velike tatvine.

* Nepoboljšljiv ženin. Neki Sorantino iz Napola je svoječasno odšel v Ameriko, kjer se je oženil. Po par letih se je vrnil v Italijo, ženo pa je pustil v Ameriki. Ker se je v Italiji mudil precej časa in ni mogel živeti brez žene, se je oženil drugič. Oblast je zvedela pa njegovo prvo poroko, razveljavila

njegov drugi zakon, njega pa poslalo v ječo radi bigamije. Ko je prestal kazen, se je vrnil v Ameriko, toda njegova prva žena je medtem že umrla. Takoj se je oženil tretjič. Ker pa se s svojo novo ženo ni mogel razumeti, je šel v Belgijo, kjer se je oženil četrtič. Toda tudi tu ni imel sreče. Oblast je razveljavila njegovo četrto ženitev, pa je moral zopet v ječo.

* Pola Negri. V Ameriki in Evropi slavijo Pola Negri kot največjo tragedijko in vsi narodi jo proglašajo za svojo. Toda Pola Negri odgovarja vedno, da ni ne Američanka, ne Italijanka in ne Nemka, ampak Poljakinja. Rojena in vzgojena je na Poljskem

ter je velika prijateljica umetnika Paderewskega. Najprej se je pojavila v carskem gledališču v Petrogradu kot plesalka. Zna tudi imenitno igrati gosli. Predno je postala svetovna tragedijka, je morala plesati in gosti na gosli. Pola Negri je še mlada. Starša je 28 let ter ima ognjene oči. Tudi je zelo inteligentna. Ko je bila zadnjč v Berlinu, so ji ukradli par dragocenosti v vrednosti enega milijona frankov. Zaman je obljubljala onemu, ki bi ji vrnil dragocenosti, visoko nagrado 750.000 mark. Dragocenosti ni bilo več od nikoder.

* Nov zakon za izvrševanje šoferskega peklica v Newyorku. Newyorški župan Mac Adoo je izdal naredbo, gla-

som katere se sme dovoliti izvrševanje šoferskega peklica samo neoporečnim ljudem. Izkazalo se je namreč, da je več kot 10% vseh sedaj zaposlenih šoferjev krivo najtežjih zločincev. V zadnjem času se vedno bolj množe slučaj, da šoferji z največjo brzino odpeljejo dame v samotne kraje, kjer jih ali sami, ali pa s pomočjo tovarišev popolnoma izropajo. Tako se je pripetilo neki znani lepotici, ženi zdravnika, da jo je odvedel tak zločinski šofer, ker pa ni našel pri njej dovolj gotovine in nakita, jo je popolnoma sleknil ter odnesel celo čevlje.

Zlatorog

Kdor ne veruje, naj se prepriča, da je

„ZLATOROG-MILO“

po svoji kakovosti izdatno in v pralni zmogljivosti nedosegljivo.

Glavno zastopstvo Prve mariborske tovarne mila, prej C. Bros v Mariboru, za Kranjsko:

R. Bunc in drug, Ljubljana, Gosposvetska cesta 7.

Zlatorog

Klavirje

uglašuje in popravlja solidno in točno

Feliks Pouše, Ljubljana, Tržaška 45.**Klobuke in slamnike**

vseh vrst sprejme v preoblikovanje barvanje in snajenje (beljenje).

J. Stemberger

Dunajska c. 9. II. dvor.

Vozovi

novi in že rabljeni, težki, se prodajo. Barlovska cesta št. 6, dvorišče g. Jerančiča.

Koncesija

za kavarniško in gostilniško obrt za Ljubljano se odda oziroma se išče lokal za nje izvrševanje. Ponudbe pod „Koncesija“ na Anon. zavod Drago Beseljak, Ljubljana.

3000 moških klobukovnajfinjših iz zajčje dlake „Marca Vittoria“ na prodaj samo na debelo pri **Michelo Gerin, Trst (Trieste) Via della Fonderia 3**, zastopnik tvornice klobukov **Canova & Co — Biella (Italija)**. Velika zaloga. Nizke konkurenčne cene.**Tekstilne trgovine, pozor!**

2.—3. maja se bo pri spediterju Ranzingerju v Ljubljani prodajalo 55 zabojev 1. a čeških tkanin po najnižjih cenah:

10.000 m kanafasa, 120 cm šir., 2.500 m cetirja in oksforda za srajce, 78 cm, 700 m la grizeta, barvastega in belega 120 cm, 1000 m belega damasta 120 cm, 90/135 cm, tkanine: polplatno, rjuhe, žepni robci, brisače itd. — Lastnik bo 1.—3. maja z vzorci v grandhotelu Triglav v Ljubljani, Kolodvorska ul.

3038

I. Hruška.**Pozor, lastniki registriranih blagajen!**

Množe se slučaj, da se ambulantni mehaniki izdajajo za naše mehanike, prevzemajo raznovrstna popravila na blagajnicah National in si jih dajo takoj plačati. Zaradi reklamacij itd. nava-jajo trgovce na nas. — V interesu tamkajšnjih trgovcev svarimo, da ne puščate takih mehanikov k blagajnicam. Naši mehaniki imajo legitimacije in naročilo, da se pri vsakem odjemalcu izka-žejo. — Poprave naj se vedno prijavljajo naravnost na nas. — Seveda za delo tujih, ambulantnih mehanikov ne prevzemljemo jamstva. — National Registrier-Kassen Gesellschaft Wien VI., Mariahilferstrasse 58—59.

3044

la Portlandcementna drobno in debelo, cem. cevi, plošče za tlak stopnice iz umetnega kamena in dr. cem. izd. dobavlja najceneje **Betonska tvornica J. Othlar Ljubljana.**

Izvrševanje hišnih kanalizacij.

2574

Nogavice

z znamko „ključ“ in brez nje pri Tvornici čarapa, Sarajevo Samo na veliko! Cenik zastoj. Par nogavic znamke „ključ“ tra-ja kakor 4 pare drugih.

**Polsvilnati in celosvil-
nati blagovi.**Velika zaloga vseh vrst. **EDUARD KUNSTADT** Wien, I., Fleischmarkt 26, poleg hotela Post. Prva dunajska vsestržnica za svilo.**NOTTER i DRUG Zagreb,**

nalazi se privremeno u skladištu Illica 21. Tel. 9—27. — Preporuča: Kontinental pišace strojeve i sve potrebšćine. — Blegajna sigurne protiv vatri i provali u svim veličinama. Strojove za umnožavanje svijlu sustava sa pripadajućim, kao i sve ostale uredske potrebšćine. — Uz najumjerenije cijene.

portland cementa Splitnudi vsako količino svojega prvovrstnega izdelka za. marko „SALONA“ po konkurenčnih cenah franko vagon poljubna postaja Slovenija. **Dr. Fran Jenko, import Ljubljana, Brekov trg, št. 10 i nad. hodnik desno.** 2928**NOTTER i DRUG Zagreb,**

stručna trgovina uredskog namještaja, blagajna, pišaćih strojeva i svih potrebšćina, preporuča svoje bogato skladište stolaca i fotelja kao i ostale proizvode iz savijenog drveta uz vrlo povoljne cijene, na malo i veliko. Nalazi se privremeno u skladištu Illica 21. Telefon 9—27.

Tvornica za orodje

s posebno zmožnostjo za kvalitetno orodje in žage vseh vrst, fužinske izdelke in specialne predmete, obenem tvorniška za- loga strojev za orodje ter eksportnim od- delkom za železne in jeklene izdelke, odda zastopstvo pod neobhodnim po- gojem, da ima zastopnik najboljša zveze s tvornicami vseh vrst, tudi lesne in- dustrije, z železnici, vojaškimi oblastmi, večjimi trgovskimi firmami itd. Na- tančne ponudbe z navedbo referenc pod „Wagner Firma 9619“ na anončno ekspedicijo Rudolf Mosse, Wien I., Seilerstätte 2.

3007

Oddati imava bo:

100.000 komadov železniških pragovbukovih 260/25/16 cm franko vagon nakladalne postaje z zajam- čeno dobavo, katere takoj prodava. — Ozirava se le na interese, kateri so v položaju, kupčijo takoj zaključiti. Na pismena vpraša- nja ne odgovarjajo. — **Rudolf Zoré & Kemp, Ljubljana, Gledališka ulica 7, II. nadst.** 2988**Trgovina mešanega blaga,**v polnem obratu v prometni ulici v Ma- riboru, se z vso opravo, zalogo blaga, pohištvo, stanovanjem pod ugodni- mi pogoji preda. Ponudbe na **J. Vrečko, Maribor, Koroška cesta št. 39.** 3039**Pozor, ključavničarji in kovači!**

Radi opustitve ključavničarskega obrta se bode 10. maja v Kamniku, Šutna št. 44, prodalo vse v stroko spadajoče orodje na javni dražbi n. pr. stroji, nakovala, primožji, rezilne priprave in mnogo druge sem spadajoče drobnarije.

2946

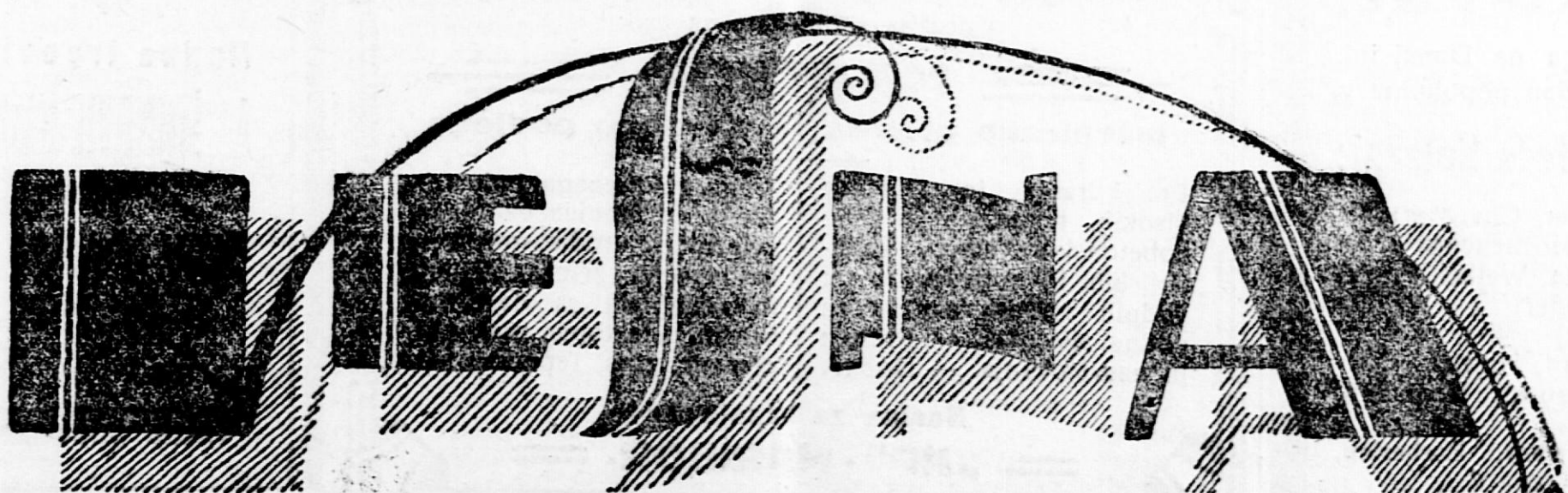
Trgovec,

razpolagač z lokali (v lastni hiši) na prometni prostori Ljubljane in iste podjalnega

družabnika

s primerno glavnico. Oni ki ima idejo za nderjstvitve kakršnegakoli lukrativnega predmeta, event. podjetja, naj stavi zadevne stvarne predloge pod „Podjeten 1921/2921“ na upravo tega lista.

2951

Začetkom maja izide**ILUSTR-KULTURNA MODNA RE-
VIA IZDAJA KONSORCIJ VESNE
V LJUBLJANI**

Izhaja enkrat na mesec. — Naroča se: Admin. „VESNE“, Ljubljana. — Cena posameznih zvezkov K 32.—, Naročnina za tekoče leto K 240.—. — Izhaja v prvi polovici vsakega meseca.

Šivalne stroje „Singer“ in „Kayser“vozna kolesa in pnevmatike najfinije kakovosti po najnižjih cenah razpošiljam po vsej Jugoslaviji z izvoznico. **A. Weinsberg, Wien II., Untere Donaustr. 23/2.** — Katalogi resnim reflektantom zastoj! Hrvatska korespondenca. 1032**Elektromotorji, žarnice,**inštalacijski material dobavlja iz obširne zaloge ceno Ing. **GARBEIN & Co. Ges. m. b. H. Wien, III., H&B-nagasse 1.** Tel. 3966 131/VI. Trgovcem popust.**Izdelke iz litega železa**za stavbinsko obrt, strojno litino itd. po modelih in risbah izdeluje **Kranjska industrijska družba, Jesenice-Fuzine (Gorenjsko).****Rudosledi za bauxit**v bližini večjih vodnih sil in ugodnih prometnih razmer (železnica ali ladjeplavstvo kupi kapitalno podprto večje industrijsko pod- jetje. Zakup ali udeležba ni izključena. Cenj. podrobne ponudbe pod „Bauxit 3746“ na anončno ekspedicijo **M. Dukos Wacht., A. G., Wien I., Wellzeile 16.** 1985**Žensko zdravilišče
toplice Dobrna pri Celju**

Akroteterna 37° C, izredno bogata na radiju in oglikovi kislini. Izvanredni uspehi pri ženskih in živčnih boleznih, boleznih srca, ledic, slabokrvnosti, rev- matizmu, protinu in vseh pojavih oslabelosti. Termalne naravne oglikove kopeli, železnati vrelci, masaža, električne, solne in zračne kopeli ter kopeli v vročem zraku. Krasen park. Smrekovi gozdovi. Divni izleti.

Nikdar megleno! Vojaska zdraviliška godba.

Sezija: maj—oktober.

Prospekti zastoj pri upravi kopališča.

Automobilna zveza Celje — Dobrna.**Pomanjkanje
bencina
odpravljeno!**Vsi bencinovni motorji od 4 HP naprej se prenamejajo na obrat z ogliem. Novi bencinovni in motorji na surovo olje in sesalni plin od 4—100 HP. Nove mlatilne lokomobile. **Motoren- und Motorenflug-Fabriks-A. G. Osers & Bauer, Wien, XX. Bezirk, Dresdnerstrasse 81-85 n.** 2510

Železninarja sprejme za skladiščnika „Bistra“, kovinska industrija, Domžale. 2969

**JULIO MEINL
D. D.
kava
čaj
kakao**

Središnja ZAGREB.

Podružnice:

Zagreb, Duga ulica 6.
Ljubljana, Aleksandrova c. 1
Maribor, Gosposka ul. 7.
Pečuh, Kraljevska ulica 19.

Trgovska hiša

na prometnem kraju večjega mesta Slovenije s stanovanjem, popolnoma za lastno uporabo, 8 izložb, velik inventar, za fotomontafakture, edina trgovina te stroje v celi pokrajini, staro, jako dobičkanosno podjetje, se odda takoj z dolgoletno pogodbo v najem. Trgovina n. fotogr. atelier v polnem obratu. — Oglasi: Ing. Petrowicz, Ljubljana, Celovška cesta št. 68. 2823

Edina tovarniška zaloga šiv. strojev za rodbinsko in obrtno rabo, v vseh opremlj., material predvojni. Dalje igle, olje, posamezni deli za vse sisteme na veliko in malo.

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Večletno jamstvo. — Ugodni plačilni pogoji. — Popravila se sprejemajo. —

Na veliko in malo potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, sukanec, čevljar-ska preja, toaletne potrebščine, modno blago, pletenine i. t. d.

Velika zaloga klobukov in slamenikov se dobi pri

Franc Cerar

lovnar v Stoba pošta Domžale. Prevzemajo se tudi stari klobuki in slameniki v popravilo pri Kovačevič i. Tršan v Ljubljani, Prešernova ulica št. 5.

Sprejemanje v sredo in soboto.

Kapital K 20.000.000.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Rezerva okrog K 8.000.000

Interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno banko in Srbsko banko v Zagrebu.

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 1. Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — eskompt menic, terjatev, faktur — akreditivi — borza.

Toalete, bluze, kустume, plašče

po najnovejših francoskih, angl. in dunajskih vzorcih izdeluje točno po naročilu

Zdenka Rodič, modni salon za dame, Gradišče 8/1. B Ljubljana.

Brata EBERL
staroznana črkoslikarska in pleskarska obrt, Igriška ul. 6.

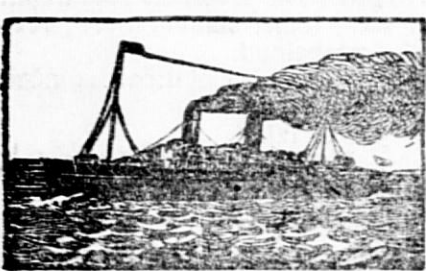
AUTO

Austro-Fiat, 35 HP, električ. razsvetljava Bosch, pogon od znotraj, 6 sedežev, modernega tipa, popolnoma nov se prodaja. Kje, pove upravništvo Slovenskega Naroda. 2965

Cinkovane željezne bačve

(sodi)

od 200 do 400 l. sadržine tražimo. Ponude uz najnižju cijenu na Mester, tvornica laka d. d. Zagreb, Mesnička ul. št. 13.

Vsakemu potniku, kateri je namenjen v Ameriko potovati, se priporoča, da se, ako se hoče nepotrebnih potov in stroškov izogniti, zaradi teh pojasnil pravčasno poizkuša.

COSULICH - LINE

paroplovna družba v Trzinu

prevaža potnike v Južno in Severno Ameriko z najmodernejšimi hitzorniki redno 3krat mesečno. glavni zastopnik za Slovenijo v Ljubljani, Kolodvorska ulica 28

Tekstilno blago

blago za zastorje, storé nudi Aktiengesellschaft für In- und Auslandsverkehr, Wien I., Zedlitzgasse 8, H. Stock.

Zdravnik med. dr. F. GROVER

se je iz svojega znanstvenega potovanja na Dunaj itd. vrnil ter zopet redno ordinira vsak dan popoldne v

LJUBLJANI, Miklošičeva c. 6, za sledeče bolezni:

notranje (klinika prof. Neusser, Ortner, Chvostek)
kirurški (klinika prof. Eiselsberg, Hochenegg)
ženske (klinika prof. Chrobak, Alexanta, Weibel, Franz)
ušesne (klinika prof. Pollitzer, Schander)
oči (klinika prof. Schnabel, Fuchs)
nosne in vratne (klinika prof. Chiari, Hajek)
kožne in spolne (klinika prof. Kaposi, Neumann, Finger, Riehl)
otroške (klinika prof. Monti, Frühward, Escherich, Pirquet).

Pfaff šivalni stroji

so najpopolnejši! Največja zaloga za vsakovrstno obrt od navadnih do najfinejših oprem. Vseletna garancija. Ljubljana, Sodna ulica 7.

Modni salon Stuchly - Maške

Ljubljana
Zidovska ulica št. 3.
Dvorski trg št. 1.

Priporoča največjo izbero

spomladanskih klobukov čepic in slamnikov.

Popravila se točno izvršujejo.

Zalazni klobuki v zalogi.

Slovenska eskomptna banka v Ljubljani.

Vsled sklepa občnega zbora z dne 27. aprila t. l. se izplačuje dividenda za leto 1920

8%

to je na kupon K 32— in sicer za delnice prvih štirih emisij, začeti s 1. majem t. l. pri blagajni centrale in podružnice Novo mesto.

Upravni svet.

GRICAR & MEJAC

Ljubljana, Prešernova ul. 9.

Največja zaloga izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.
Blago za obleke in plašče.
Obleke po meri se zgotovijo točno po naročilu.

Konfekcija za dame.

Jugoslovansko inženirsko podjetje

družba z omejeno zavezo
MARIBOR
inženirska pisarna in stavbeno podjetje

Projektiranje in izvršitev visokih, betonskih in železobetonskih stavb, industrijskih in poljedelskih ter vodnih zgradb, naprav za vodne sile itd. — Presoje in nasvetovanja. — Dobav. vsega gradbenega, industrijskega in tehničnega blaga, železnine, orodja, nosilcev, betonskega železa, tračnic in materiala za ozkotirne železne, elektoteh. material, cement, gips, lepenka i. t. d.

Naslov za brzojavke: „JIP“ - MARIBOR.

Tovarna JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip št. 4
Podružnice: Selenburgova ulica 4.
MARIBOR: Gosposka ul. 39.
NOVO MESTO: Glavni trg
KOČEVJE: štev. 39.

ČOPIČE

za trgovino in industrijo dobavlja ceno
BECK, KOLLER & Co.,
Wien I., Fichtengasse 2 a. — Ceniki zastonj in poštnine prost.

I. Sandrin,

Ljubljana
Velika zaloga usnja, kož, podplatov, gonil, vsakovrstnega usnja, njih jermenov in boksa na debelo.

Mestni trg 6

ELEVATOR

GLAVNA ZALOGA ZA SLOVENIJO
FRANCOSKO ZGRANJE
F. ŠIBENIK LJUBLJANA
Gosposka ul. 16.

Sprejme se več raznašalcev in raznašalk Slovenskega Naroda.

Potovalna pisarna Ed. Tavčar

Ljubljana, Dunajska cesta 31
prodaja vozne listke za Ameriko in spalne vozeve brzo vlaka in Orient-Ekspresa.
Odprto od: pol 9. do 12. dop. in od pol 3. do 5. pop. Nedelje in praznike zaprto.

Najnižje cene!

Modna trgovina
A. ŠINKOVIC nasled.
Ljubljana
Mestni trg št. 19.
Točna postrežba.

Priporoča veliko izbiro perila za dame, gospode in novorojenčke.
Pletene jopice, rokavice, nogavice.
Kravate, svila, stezniki.
Toaletne potrebščine.
Galanterija.
Vse potrebščine za šivilje in krojače.

Telefon št. 508.

Štev. pošt. čekov. urada SMS 12.051

Obrestinje vloge na tekoči račun s

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg št. 4.

izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča dela kar najkulantneje.

4%
od dne vloge do dne dviga.